

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
BIZNESA, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTE
FINANŠU UN GRĀMATVEDĪBAS NODAĻA

A/S SWEDBANK FINANŠU STĀVOKĻA ANALĪZE

The analysis of Swedbank AB financial performance

BAKALaura DARBS

Ekonomikas bakalaura studiju programma

Finanses un kredīts apakšprogramma

Autors: **Milana Demjanova**

Studenta apliecības Nr.: md15032

Darba vadītājs: Dr.ekon., as.profesore Irina Solovjova

RĪGA 2018

ANOTĀCIJA

Mūsdienu komercbankas sistēma atrodas nepārtrauktā mijiedarbībā ar ārējo vidi, it īpaši ar ekonomikas funkcionēšanu. Līdz ar to informācija par to stabilitāti, ko sniedz finanšu analīze, ir svarīga ne tikai potenciālajiem klientiem un pašām kredītiestādēm, bet arī uzraudzības iestādēm. Problēmu agrā diagnostika un komercbanku sistēmas stabilitātes nostiprināšana ļauj mazināt krīžu iespējamību un to sekas.

Bakalaura darba mērķis ir veikt Swedbank finansiālā stāvokļa analīzi, izdarīt secinājumus un sniegt priekšlikumus.

Bakalaura darba uzdevumi ir izpētīt bankas finanšu pārskatu analīzes metodes, savākt un apkopot informāciju par bankas vēsturi, izanalizēt bankas lomu Latvijas komercbanku sistēmā, veikt bankas dinamiski-strukturālo un finanšu rādītāju analīzi, kā arī izdarīt secinājumus un priekšlikumus bankas darbības uzlabošanai.

Kopējais diplomdarba apjoms ir 76 lappuses. Darbs satur 21 tabulu, 26 attēlus un 15 formulas. Diplomdarba izstrādei tika izmantoti 27 informācijas avoti, tādi kā: LR likumi un normatīvie akti, mācību grāmatas, Swedbank finanšu pārskati un elektroniskie resursi.

Atslēgvārdi: komercbanka, finanšu analīze, finanšu rādītāji.

ABSTRACT

The modern commercial banking system is closely connected with the surrounding environment, especially with the functioning of the economy. Consequently, the information about their stability provided by financial analysis is important not only for potential clients and credit institutions but also for supervisors. The early diagnosis of problems and the strengthening of stability of the commercial banking system make it possible to reduce the possibility of crises and their consequences.

The purpose of the Bachelor thesis is to analyze Swedbank's financial situation, draw conclusions and make proposals.

The objectives of the Bachelor thesis are the following: to explore the methods of analyzing the bank's financial statements, to collect information about the history of the bank, to analyze the role of the bank in the commercial banking system of Latvia, to analyze the structural dynamic analysis and financial indicators, as well as to draw conclusions and proposals for improving the bank's operations.

The thesis paper consist of 76 pages. The study contains 21 tables, 26 images and 15 formulae. For the development of the diploma paper, 27 sources of information were used, such as: laws and regulations of the Republic of Latvia, textbooks, Swedbank's annual reports and electronic resources.

Keywords: commercial bank, financial analysis, financial indicators.

Saturs

IEVADS.....	5
1. KOMERCBANKAS FINANSIĀLĀ STĀVOKĻA NOVĒRTĒŠANAS TEORĒTISKIE ASPEKTI.....	8
1.1. Komercbankas finanšu analīzes būtība un izmantojamās metodes.....	8
1.2. A/S Swedbank bankas vēsture un vieta finanšu tirgū.....	26
2. A/S SWEDBANK BANKAS PĀRSKATU STUKTURĀLI DINAMISKĀ ANALĪZE 2012.-2016. GADĀ.....	35
2.1. A/S Swedbank bilances strukturāli-dinamiskā analīze 2012.-2016. gadā.....	35
2.2. A/S Swedbank peļņas vai zaudējumu aprēķina strukturāli-dinamiskā analīze 2012. – 2016. gadā.....	44
3. A/S SWEDBANK DARBĪBAS FINANŠU RĀDĪTĀJU ANALĪZE 2012.–2016. GADĀ.....	49
3.1. A/S Swedbank likviditātes rādītāju analīze 2012. – 2016.gadā.....	49
3.2. A/S Swedbank rentabilitātes analīze pēc Dupont modeļa 2012. – 2016.gadā.....	55
3.3. A/S Swedbank kapitāla pietiekamības rādītāja analīze 2012. – 2016.gadā.....	63
SECINĀJUMI.....	65
PRIEKŠLIKUMI.....	67
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI.....	68
PIELIKUMI.....	70
1.pielikums.....	70
2.pielikums.....	71
3.pielikums.....	72
4.pielikums.....	73
5.pielikums.....	74

IEVADS

Mūsdienās kredītiestādes, tai skaitā bankas tiek uzskatītas par galvenajiem finanšu tirgus dalībniekiem. Jo attīstītāka ir finanšu sistēma valstī, jo augstāks iedzīvotāju labklājības līmenis un tautsaimniecības attīstība. Mūsdienu komercbanka ir universāls finanšu uzņēmums, kas sniedz plašu finanšu pakalpojumu klāstu.

Banku un finanšu pakalpojumu nozare, kā mēs to zinām šodien, ir strauji kļuvusi par diezgan atšķirīgu nozari nekā agrāk. Piemēram, banku un nebanku finanšu uzņēmumi skaitliski samazinās, apvienojoties daudz lielākos uzņēmumos, kas var būt efektīvāki, bet mazāk izturīgāki.¹ Sakarā ar finanšu pakalpojumu tirgus globalizāciju un pieaugošo konkurenci, finanšu sektorā ātri notiek klientu apkalpošanas tehnoloģijas attīstība, kura objektīvi izraisa izmaiņas banku darbībā. Bankām nākas strādāt ar arvien prasīgākiem klientiem, kā arī cīnīties par jaunu klientu piesaistīšanu. Vienlaikus gan starptautiskās, gan Latvijas uzraudzības institūcijas uzliek jaunus ierobežojumus, kā arī banku darbībā rodas jauni riski, kurus vajag paredzēt un analizēt. Bankas var sekmīgi attīstīties, piedāvājot klientiem arvien kvalitatīvākus, lētākus un drošākus pakalpojumus un ievērojot visas uzraudzības institūciju prasības, kas ietekmē gan aktīvu ienesīgumu, gan izraisa to struktūras izmaiņas ar nolūku uzturēt aktīvo vēlamu līmeni.²

Autores izvēlētais darba temats ir aktuāls, jo valsts finanšu sistēmas stabilitāte lielā mērā ir atkarīga no banku sistēmas drošības. Savukārt bankas drošība ir atkarīga no vadīšanas sistēmas kvalitātes, finansiālā stāvokļa un risku novērtēšanas. Veicot saimniecisko darbību, neatkarīgi no tā, kādā jomā strādā uzņēmums, finanšu analīzei ir ļoti svarīga loma, tā kā tā sniedz informāciju par finanšu stāvokli un saimnieciskās darbības rezultātiem, ļauj tos kontrolēt, apzināt stiprās un vājas puses, kā arī veikt darbības organizēšanu un plānošanu. Mūsdienās komercbankas vērtēšanas sistēmas attīstība ir aktuāla un svarīga gan potenciālajam klientam, lai izvēlēties drošāku un efektīvāk strādājošo komercbanku, gan kredītiestādēm, kuras ir ieinteresētas iespējamo problēmu novērtējumā, gan uzraudzības institūcijām, kas nepieļaus komercbanku maksātnespēju. Šodien mēs esi visi iesaistīti banku darbībā tiešā vai netiešā veidā, jo gandrīz katram ir atvērts konts bankā, sākot no skolēniem vai studentiem un beidzot ar pensionāriem. Bankas pakalpojumi ir

¹ *Rose P., Hudgins S. Bank Management & Financial Services. New York: McGraw-Hill/Irwin, 7-th ed., 2008. 722.p., 129.p.*

² *Saksonova S. Latvijas komercbanku aktīvi – attīstība, struktūras pārvaldības iespējas. Rīga, LZA EI, 2003.-225 lpp., 13.lpp*

nepieciešami gan fiziskām personām, dzīves līmeņa uzlabošanai, gan juridiskām personām, valsts tautsaimniecības attīstībai. Bankas kļuva par galvenajiem starpniekiem maksājumu un norēķinu darījumos, tāpēc ir svarīgi cik ātri, ērti un droši tie notiek. Autore izvēlējās analīzei tieši Swedbank, jo tā zīmols ir ļoti spēcīgs un populārs klientu vidū, un ne velti, jo ikgadējā reputācijas topā, ko veido laikraksts „Dienas Bizness” un aģentūra „Porter Novelli”, tika noteikts, ka Swedbank Latvijā ir labākā reputācija finanšu sektorā.

Bakalaura darba pētījuma objekts ir A/S Swedbank.

Bakalaura darba mērķis ir veikt Swedbank finansiālā stāvokļa analīzi, izdarīt secinājumus un sniegt priekšlikumus darbības pilnveidošanai.

Augstāk minēto mērķu sasniegšanai, autore ir izvirzījusi šādus uzdevumus:

- Izpētīt bankas finanšu pārskatu analīzes metodes;
- Savākt un apkopot informāciju par bankas vēsturi;
- Izpētīt bankas darbības stratēģiju un piedāvātos pakalpojumus;
- IZanalizēt Swedbank vietu Latvijas banku sistēmā;
- Veikt Swedbank bilances strukturāli-dinamisko analīzi un izvērtēt to;
- Veikt Swedbank PZA strukturāli-dinamisko analīzi un izvērtēt to;
- Aprēķināt bankas kapitāla pietiekamības, likviditātes un rentabilitātes rādītājus un izvērtēt tos;
- Izdarīt secinājumus, kas radušies darba gaitā un izvirzīt priekšlikumus.

Darba pētīšanas periods ir 5 gadi, laika posmā no 2012. gadā līdz 2016. gadam. Tika iekļauti dati arī par 2017. gadu 3. ceturksni.

Bakalaura darbs sastāv no anotācijām latviešu un angļu valodā, ievada, trim nodaļām, secinājumiem un priekšlikumiem.

1. Pirmajā nodaļā tiek aprakstītas vairākās banku finanšu stāvokļa novērtēšanas metodes, kā arī sniegta vispārīga informācija par banku - tā vēsture, darbība, bankas patreizējā vieta finanšu tirgū salīdzinājumā ar konkurentu bankām.
2. Otrajā nodaļā tiek veikta bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina strukturāli-dinamiskā analīze.
3. Trešajā nodaļā tiek izanalizēts bankas finanšu stāvoklis pamatojoties uz likviditātes, rentabilitātes un kapitāla pietiekamības rādītāju analīzi.

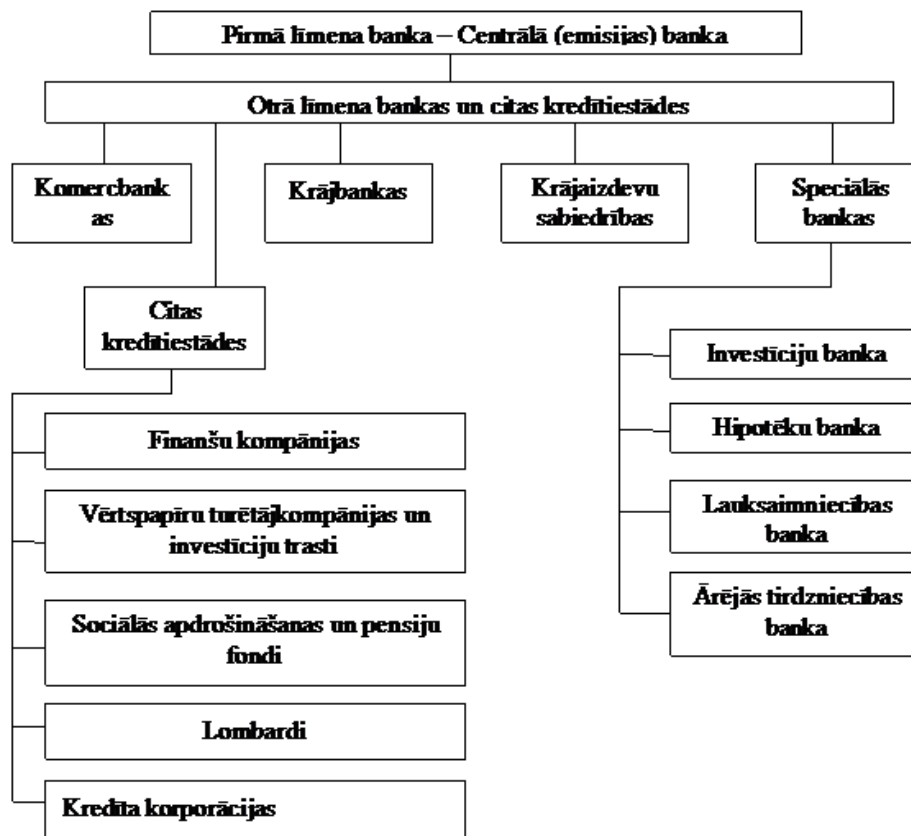
Darba pētīšanā tika izmantotās monogrāfiskās, ekonomiskās analīzes, statistiskās un grafiskās metodes.

Lai pētītu un analizētu Swedbank darbības analīzi, bakalaura darba tika izmantota informācija no LR tiesību aktiem, Latvijas un ārvalstu autoru literatūra, interneta resursi, kā arī Swedbank skaitliskā informācija, kas tika iegūta no finanšu pārskatiem.

1. KOMERCBANKAS FINANSIĀLĀ STĀVOKĻA NOVĒRTĒŠANAS TEORĒTISKIE ASPEKTI

1.1. Komercbankas finanšu analīzes būtība un izmantojamās metodes

Eksistē vairākas banku definīcijas, bet Finanšu un kapitāla tirgus komisija definē banku kā kapitālsabiedrību, kas pieņem noguldījumus un citus atmaksājamus līdzekļus no neierobežota klientu loka, savā vārdā izsniedz kredītus un sniedz citus finanšu pakalpojumus.³ Latvijā, kā arī vairākumā mūsdienu valstu, ir izveidota divlīmeņu banku sistēma, kas sastāv no pirmā līmeņa - centrālās jeb emisija bankas, un otrā līmeņa – komercbankām un citām kredītiestādēm. Finanšu tirgus dalībnieku struktūru Latvijā atspoguļo sekojošā shēma (sk. attēls 1.1)

1.1.attēls Banku sistēmas struktūra⁴

³ <http://www.fktk.lv/lv/licencesana/kreditiestades.html>

⁴ Saksonova S. ē-grāmata: Centrālās bankas mērķi un funkcijas, monetārā politika. Komercbanku sistēmas darbība. Pieejams: <http://profizgl.lu.lv/mod/book/tool/print/index.php?id=16801>

Latvijas Bankas darbību regulē Latvijas Republikas *likums „Par Latvijas Banku”*, kas nosaka, ka:

- Latvijas Banka ir Latvijas Republikas centrālā banka;
- Latvijas Bankas galvenais mērķis ir, īstenojot naudas politiku, regulēt naudas daudzumu apgrozībā, lai saglabātu cenu stabilitāti valstī;
- Latvijas Banka emitē valūtu (eiro);
- Latvijas Banka veicina maksājumu sistēmu raitu darbību Latvijā;
- Latvijas Banka izsniedz Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām juridiskajām personām, izņemot kredītiestādes, atļaujas (licences) ārvalstu valūtas pirkšanai un pārdošanai uzņēmējdarbības veidā;
- Latvijas Banka vāc, reģistrē un apkopo finanšu un valsts maksājumu bilances datus, kā arī publicē apkopoto statistisko informāciju;
- Latvijas Banka pārvalda ārējos aktīvus;
- Latvijas Banka darbojas kā valdības finanšu aģents.⁵

Latvijas komercbanku darbību regulē *„Kredītiestāžu likums”*, kas:

- Izskaidro galveno terminoloģijas būtību;
- Nosaka kredītiestāžu tiesisko statusu, kā arī reglamentē to darbību un uzraudzību, kā arī bankas dibināšanu, licencēšanu, reorganizēšanu un likvidēšanu;
- Regulē kredītiestādes un klientu attiecības;
- Nosaka banku grāmatvedību atskaišu un gada pārskatu pareizību;
- Nosaka kredītiestāžu saistību izpildes ierobežojumus;
- Nosaka, ka kredītiestāžu darbību uzrauga Finanšu un kapitāla tirgus komisija⁶
-

Finanšu pārskatu sastādīšanas nepieciešamību un saturu nosaka LR likumdošana. Uzņēmumu finanšu pārskatu sastādīšanu reglamentē LR likums „Par grāmatvedību” un LR likums „Par uzņēmumu gada pārskatiem.”⁷ LR likumā par grāmatvedību noteikts, ka pārskata gadam jāaptver 12 mēneši un parasti tas sakrīt ar kalendāra gadu.

⁵ LR likums „Par Latvijas Banku”, pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=65544>

⁶ LR likums „Kredītiestāžu likums”, pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=37426>

⁷ Kudinska M. *Kreditēšana. Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2008- 126 lpp., 67lpp.*

Bankas informācijas lietotāju loks ir plašs. Tas ietver bankas administrāciju (iekšējās vadības informācijas lietotāji), valdību (Centrālās Bankas un Finanšu ministrijas personā), bankas akcionārus un investorus, noguldītājus un aizņēmējus, bankas kreditorus, bankas darbiniekus un sabiedrību, kas ir finanšu pārskatu jeb ārējas grāmatvedības datu lietotāji.⁸

1. **Bankas vadība** ir ieinteresētā patiesas finanšu informācijas saņemšanā, kas nepieciešama, analizējot bankas iepriekšējās darbības un pieņemot pamatotus vadības lēmumus nākotnē.
2. **Centrālā Banka un Finanšu ministrija** izmanto banku informāciju par darbības ekonomisko normatīvu ievērošanu, galvenokārt, lai kontrolētu naudas-kredītu sfēras svarīgo ekonomisko rādītāju izpildi: naudas masas apjomu un struktūru, reālais kredītresursu lielumu.
3. **Investori un akcionāri** vēlas saņemt bankas atskaites, kas atspoguļo līdzekļu un saistību patieso stāvokli un pēc kurām var noteikt bankas peļņu.
4. **Noguldītāji un aizņēmēji** ir ieinteresēti tādā informācijā, kas apstiprina bankas drošību un likviditāti.
5. **Bankas kreditorus**, kurus pārstāv citas bankas iestādes, interesē informācija, kas ļauj novērtēt kredītriska līmeni, kas saistīts ar starpbanku korespondētājattiecībām.
6. **Bankas darbiniekiem** nepieciešama ticama un salīdzināma informācija par bankas ienākumiem, izdevumiem un peļņu, kas ļauj kontrolēt bankas administrāciju tādos jautājumos kā noteikto administrācijas-pārvaldes izdevumu līmeņa pamatotība un stimulēšanas fondu veidošana, kā arī darba vietu nodrošinājums.
7. **Neatkarīgās auditorfirmas**, viens no kuru darbības mērķiem ir apstiprināt sabiedrības uzticību bankām, izmanto savā darbībā visu bankas informāciju kopumā, kas ietverta pirmsuzkaitei datus un finanšu atskaitēs par likviditāti, maksāspēju un finansiālo stabilitāti, bankas darbības risku un bankas operāciju rentabilitāti.⁹

Ārējie lietotāji nepieciešamo informāciju par bankas darbību var iegūt no bankas gada pārskata, kurā iekļauj:

⁸ **Briede I., Liepiņa R.** *Bankas noguldījumi un aizdevumi, to raksturojums un kontrole. Rīga, Turības mācību centrs, 1997-71 lpp., 5-6. lpp*

⁹ *Turpāt*

- Ziņojumu, kurā tiek ietverts kredītiestādes - finanšu stāvokļa un tās attīstības raksturojums;
- bilanci;
- peļņas un zaudējumu aprēķinu (PZA);
- pārskatu par izmaiņām kapitālā un rezervēs;
- naudas plūsmas pārskatu
- pielikumus

Ar banku **finanšu analīzi** tiek saprasta savstarpējo saistību noteikšana starp dažādiem finanšu un saimnieciskās darbības rādītājiem, kas iekļauti finanšu pārskatos. Jebkura uzņēmuma darbība un vadības lēmumu pieņemšana nav iespējama bez tās izpētes, analīzes un izvērtēšanas. Termins analīze radies no grieķu vārda „analysis”, kas tulkojumā nozīmē „sadalīt, saskaldīt”. Banku finanšu analīze ir specifiskā un atšķīrās no uzņēmumu analīzes, tā kā analīzes rādītāji atšķīrās.

Mūsdienu komercbanku finanšu analīze nav tikai finanšu vadības elements, bet gan tās pamats, jo finanšu darbība, kā ir zināms, ir dominējošā bankā. To nevar pārvaldīt bez analīzes, vai nu tā ir tradicionāla kredītooperāciju īstenošana, maksājumu un norēķinu veikšana, naudas glabāšana vai salīdzinoši jaunas operācijas (apdrošināšana, līzings, trasta, brokeru pakalpojumi u.c.) Finanšu analīzes saturs, vieta un loma banku nozarē lielā mērā ir atkarīga no kredītiestāžu darbības specifikas, kas saistīta ar sniegtas finanšu pakalpojumu rakstura, starpniecības starp ekonomiskajiem aģentiem; lielas atkarības no klienta bāzes; iespēju atlikt maksātnespēju par savām saistībām, palielinot aizņēmumu apjomu.¹⁰

Finanšu analīzes loma komercbankas darbības vadībā, drošības uzlabošanā un kvalitātes vadībā ir ne tikai atbildīga, bet arī noteicoša dzīvotspēju, kā atsevišķu komercbanku, tā arī valsts banku sistēmas kopumā. Svarīga īpatnība banku finanšu stāvokļa analīzē, ir tas, ka to darbība nesaraunami saistīta ar procesiem un parādībām tajā vidē, kur tie funkcionē. Tādēļ pirms bankas finanšu stāvokļa analīzes ir jāanalīzē finanšu-politisko, biznesa un ekonomisko vidi.¹¹

Banku finanšu stāvokļa analīze tiek veikta ar **mērķi**:

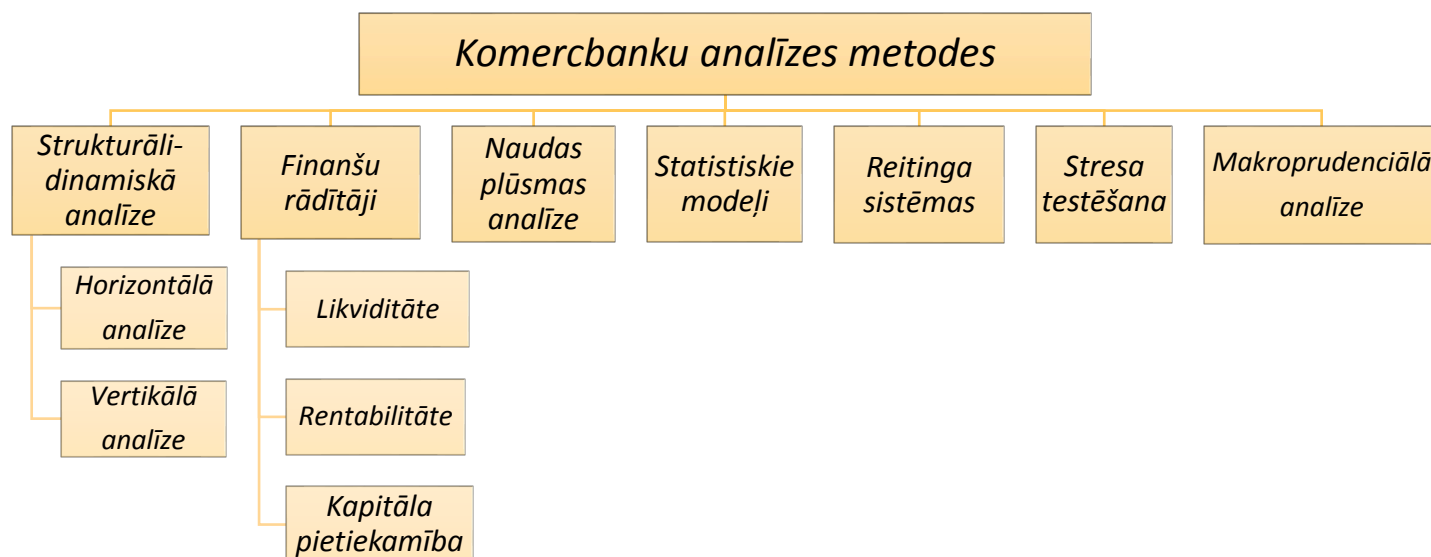
- pašreizējā un paredzamā bankas finansiālā stāvokļa novērtēšanai;

¹⁰ *Шеремет А.Д., Щербакова Г.Н. Финансовый анализ в коммерческом банке. Москва.; Финансы и статистика, 2002- 256.lpp., 11.- 12. lpp.*

¹¹ *Турпāt*

- bankas problēmu identificēšana pēc iespējas agrākos posmos;
- bankas attīstības tempu iespēju un to finansiālā nodrošinājuma paredzēšanu;
- identificēt pieejamos finanšu resursu avotus un novērtēt to mobilizācijas iespējas un lietderību;
- prognozēt bankas pozīcijas kapitāla tirgū

Komercbankas izmanto vairākas metodes uzņēmumu finanšu pārskatu analīzei:

1.2.attēls Komercbankas finansiālā stāvokļa novērtēšanas metodes¹²

1. Horizontālās jeb dinamiskās analīzes metodes būtība ir finanšu pārskatu (bilances, peļņas vai zaudējumu aprēķina) posteņu relatīvo un absolūto izmaiņu noteikšana salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu. Analīzei nepieciešami dati par vairākiem periodiem. Analizējot informāciju par vairākiem periodiem, ir iespējams noteikt banku attīstības tendences. Parasti par bāzes gadu tiek izvēlēts pirmais analīzes perioda gads.

$$DI \text{ (dinamikas indekss)} = \frac{\text{pārskata perioda radītājs}}{\text{bāzes perioda radītājs}} \quad [1.1.]^{13}$$

$$\text{Dinamikas pārmaiņas \% izteiksmē} = DI \times 100\% - 100\% \quad [1.2.]^{14}$$

¹² Autores izveidots

¹³ **Solovjova I.** studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>

¹⁴ Turpāt

2. **Vertikālā jeb struktūras analīze** ir finanšu pārskatu (bilances, peļņas vai zaudējumu aprēķina) posteņu struktūras noteikšana, izceļot katras pozīcijas ietekmi uz kopējo rezultātu. Pēc šīs metodes pētījuma objekts pieņemts par 100% un no tā nosaka atsevišķu sastāvdaļu attiecību pret objekta kopapjomu.

3. **Pārskatu radītāju analīze** - pārskatu pozīciju radītāju attiecību noteikšana un to savstarpējas sakarības novērtēšana. Koeficienti ir pamats lēmumu pieņemšanai, uzņēmuma darbības novērtēšanai dinamikā un salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem un kritērijiem.¹⁵

4. **Naudas plūsmas analīze** – naudas līdzekļu kustības analīze, parāda ienākošo un izejošo naudas plūsmu. Tas ļauj precīzāk novērtēt uzņēmuma likviditāti. Diemžēl šobrīd bankas analītiķi pievērš tai maz uzmanības.

5. **Pārskatu analīzes statistiskie modeļi** - šīs metodes pielietošana ļauj prognozēt uzņēmuma darbību un naudas kustību nākotnē, tādējādi prognozējot uzņēmuma kredīspēju, un ļauj savlaicīgi reaģēt uz nelabvēlīgām tendencēm uzņēmuma darbībā.¹⁶

Vērtējot komercbanku darbību var izmantot vairākus finanšu rādītājus:

- Likviditātes rādītāji
- Rentabilitātes rādītāji
- Kapitāla pietiekamības rādītāji
- Valūtas pozīcijas apmērs
- Maksimālā risku darījuma apmērs
- Kredītportfeļa kvalitātes un ienesīguma rādītāji

Autore sava bakalaura darbā pievērš uzmanību pirmajiem trim rādītājiem.

Likviditāte

Termins likvīds vispārīgā nozīmē ir - viegli un ātri realizējams, viegli pārvēršams skaidrā naudā par tirgus cenu. Bet bankas **likviditāte** - tā ir bankas spēja jebkurā brīdī izpildīt savas saistības. Likviditātes nodrošināšana ir viens no pamatnosacījumiem potenciālo investoru uzticībai kā atsevišķām bankām, tā arī banku sektoram kopumā. Būtībā prasme vadīt likviditāti nosaka likviditātes risku.

¹⁵ **Kudinska M.** *Kreditēšana. Rīga, Latvijas Komercbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2008- 126 lpp., 80lpp.*

¹⁶ *Turpāt*

Likviditātes risks ir bankas risks nonākt situācijā, kad bankai trūkst nepieciešamo likvīdu līdzekļu naudas izmaksai no klientu noguldījumu kontiem vai aizdevumu izsniegšanai. Ja izrādās, ka banka nav spējīgā savlaicīgi atrisināt šo problēmu, tad tā zaudē savus klientus un samazināsies akcionāru peļņa. Pastāvīgs līdzekļu deficīts veicina masveidīgu klientu noguldījumu izņemšanu un gala rezultātā noved banku līdz bankrotam.

Likviditātes prasības un to izpilde kārtību regulē Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izstrādātie „Likviditātes prasību, to izpildes kārtības un likviditātes riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi”¹⁷ un „Kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa izveides normatīvie noteikumi”¹⁸.

Par likvīdiem aktīviem uzskatāmi šādi neapgrūtināti aktīvi:

- 1) nauda kasē;
- 2) prasības uz pieprasījumu pret Latvijas Banku un maksāspējīgām kredītiestādēm;
- 3) prasības pret Latvijas Banku un maksāspējīgām kredītiestādēm, kuru atlikušais termiņš nepārsniedz 30 dienu, un noguldījumi ar citu termiņu, ja ir paredzēta iespēja izņemt tos pirms noteiktā termiņa;
- 4) ieguldījumi vērtspapīros, ja tiem ir pastāvīgs, neierobežots tirgus, t.i. tos var pārdot īsā laikā bez ievērojamiem zaudējumiem vai izmantot par nodrošinājumu kredītu saņemšanai.¹⁹

Lai nodrošinātu likviditāti, banka:

- 1) izstrādā likviditātes pārvaldīšanas stratēģiju, politikas un procedūras;
- 2) regulāri novērtē un plāno aktīvu un pasīvu termiņstruktūru;
- 3) uztur likvīdos aktīvus saistību izpildei pietiekamā apmērā, bet ne mazāk kā 30 procentus no bankas tekošo saistību kopsummas (likviditātes rādītājs). Tekošās saistības ir saistības uz pieprasījumu un saistības, kuru atlikušais termiņš nepārsniedz 30 dienas;
- 4) nodrošina efektīvu finansējuma avotu un to termiņu diversifikāciju;
- 5) nosaka rādītāju kopumu likviditātes riska regulārai analīzei un kontrolei.²⁰

¹⁷ FKTK normatīvie noteikumi Nr. 195 „Likviditātes prasību, to izpildes kārtības un likviditātes riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi”. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=203169>

¹⁸ FKTK normatīvie noteikumi Nr. 199 „Kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa izveides normatīvie noteikumi”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/287170-kapitala-un-likviditates-pietiekamibas-novertesanas-procesa-izveides-normativie-noteikumi>

¹⁹ FKTK normatīvie noteikumi Nr. 195 „Likviditātes prasību, to izpildes kārtības un likviditātes riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi”. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=203169>

²⁰ FKTK normatīvie noteikumi Nr. 195 „Likviditātes prasību, to izpildes kārtības un likviditātes riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi”. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=203169>

Kredītiestādei jāizstrādā likviditātes pārvaldīšanas politika, kas nosaka:

- 1) likviditātes riska pārvaldīšanas metodes (piemēram, nodrošinot sabalansētas (saskaņotas) naudas plūsmas no aktīviem un pasīviem; uzturot augsti likvīdos aktīvus pietiekamā apjomā; nodrošinot spēju aizņemties vai citādi piesaistīt naudas līdzekļus likviditātes uzturēšanai);
- 2) iekšējos limitus aktīvu un pasīvu termiņstruktūras likviditātes neto pozīcijām, kas aprēķinātas atbilstoši pārskatu sagatavošanas nosacījumiem;
- 3) aktīvu un pasīvu termiņstruktūras novērtēšanas kārtību un biežumu;
- 4) iekšējos limitus noguldījuma maksimālajai summai, kuru atļauts piesaistīt no viena klienta (savstarpēji saistītu klientu grupas);
- 5) rīcību iekšējo limitu neievērošanas gadījumā;
- 6) iespējamo notikumu attīstības scenāriju analīzi, t.sk. ikdienas darbības apstākļos; krīzes kredītiestādē apstākļos; vispārējās tirgus (gan Latvijā, gan ārvalstīs) krīzes apstākļos;
- 7) iespējamo rīcības plānu likviditātes krīzes pārvarēšanā.²¹

Likviditātes rādītājus rēķina pēc sekojošām formulām:

1. Tekošā bankas likviditāte

$$LR (\text{likviditātes rādītājs}) = \frac{LA (\text{likvīdie aktīvi})}{TS (\text{tekošās saistības līdz 30 dienām})} \times 100\% \quad [1.3.]^{22}$$

Komercbanku likviditāte ir spēja pildīt savas saistības un apmierināt klientu prasības. Problēma ar likvīdu līdzekļu pārvēršanu naudas formā var negatīvi ietekmēt komercbankas darbību, samazinot galvenokārt klientu uzticības līmeni komercbankai, var izraisīt paniku komercbanku sistēmā un izsaukt komercbankas sistēmas krīzi.

Tekošās likviditātes rādītājs tiek aprēķināts kā likvīdo aktīvu attiecība pret tekošām saistībām līdz 30 dienām. Saistībā ar FKTK normatīvām prasībām bankām ir jāuztur šis rādītājs ne mazāk kā 30% apmērā.

²¹ FKTK normatīvie noteikumi Nr. 195 „Likviditātes prasību, to izpildes kārtības un likviditātes riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi”. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=203169>

²² Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>

2. Likvīdo aktīvu īpatsvars kopējos aktīvos

$$L_1 = \frac{\text{Likvīdie aktīvi}}{\text{Aktīvi kopā}} \times 100\% \quad [1.4.]^{23}$$

Likvīdie aktīvi ir tie, kurus banka var ātri pārvērst naudā. Tos banka pārdos pirmkārt nepieciešamības gadījumā. Jo lielāks likvīdo aktīvu īpatsvars kopējos aktīvos, jo labākā un drošākā stāvoklī atrodas banka.

3. Nebankām izsniegto kredītu īpatsvars kopējos aktīvos

$$L_2 = \frac{\text{Nebankām izsniegtie kredīti}}{\text{Aktīvi kopā}} \times 100\% \quad [1.5.]^{24}$$

Kredīti ir visnelikvīdākie aktīvi. Tos ir visgrūtāk pārdod, tā kā to apgrozījuma cikls ir visilgākais. Jo lielāks kredītu īpatsvars kopējos aktīvos, jo mazāk likvīda ir banka.

4. Nebankām izsniegto kredītu attiecībā pret noguldījumiem

$$L_3 = \frac{\text{Nebankām izsniegtie kredīti}}{\text{Noguldījumi}} \times 100\% \quad [1.6.]^{25}$$

Banka piesaista noguldījumus turpmākai kredītu finansēšanai. Šī attiecība parāda cik efektīvi banka izvieto piesaistītos līdzekļus. Vai nu tie ir diversificēti un izvietoti dažādos aktīvos, vai nu tie ir novirzīti tikai kredītu finansēšanai. Ja L_3 rezultāts ir mazāks par 100%, tas ir labi, un resursi ir pietiekami diversificēti.

5. Pieprasījuma noguldījumu īpatsvars kopējos noguldījumus

$$L_4 = \frac{\text{Pieprasījuma noguldījumi}}{\text{Noguldījumi}} \times 100\% \quad [1.7.]^{26}$$

Pieprasījuma noguldījumi ir ļoti nestabili noguldījumi, jo klients var izņemt tos jebkurā laikā. Banka nevar to paredzēt. Jo lielāks pieprasījuma noguldījumu īpatsvars kopējos aktīvos, jo ir lielāki bankas likviditātes riski.

Rentabilitāte

Komercbanku drošību ietekmējošais ekonomiskais faktors ir ienesīgums. Ekonomiskajā nozīmē rentabilitātes un ienesīguma jēdzieni sakrīt. **Rentabilitāte** ir peļņas relatīvā izpausme. Ar

²³ *Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>*

²⁴ *Turpāt*

²⁵ *Turpāt*

²⁶ *Turpāt*

rentabilitāti saprot attiecību starp peļņu un kādu citu rādītāju, kurš saistīts ar attiecīgas peļņas lielumu.²⁷ Rentabilitātes rādītāji ļauj novērtēt komercsabiedrības līdzekļu ieguldījumu atdevi, kā arī komercsabiedrības darbības efektivitāti. Īpašu uzmanību rentabilitātes rādītājiem pievērš komercsabiedrības, īpašnieki un vadītāji.

Rentabilitātes lieluma vērtēšanai nav absolūta kritērija. Rentabilitātes līmeņa paaugstināšana vienmēr tiek vērtēta pozitīvi.

Komercbanku rentabilitātes līmeni nosaka tādi faktori, kā:

- kapitālā bāzes stabilitāte;
- biznesa stabilitāte (iesaistīšanās pakāpe starpbanku attiecībās, piedalīšanās dažādos projektos, attiecību raksturs ar klientiem);
- funkcionālā stabilitāte (specializācijas vai orientācija uz universālo apkalpošanu); organizatoriskā stabilitāte (organizatoriskās struktūras atbilstība komercbankās mērķiem, produktu un pakalpojumu klāstam, stratēģijai u.c.);
- finansiālā stabilitāte (pašu kapitālā līmenis, ienākumu un izdevumu apjomu pieaugumu tempi, kapitāla atdēvēs līmenis, likviditātes līmenis).²⁸

DuPont modelis – ir finanšu analīzes daudzfaktoru modelis, kas nosaka uzņēmuma efektivitāti jeb rentabilitāti. Modeļa nosaukums ir veidots no kompānijas nosaukuma „DuPont”, kas pirmo reizi izmantoja modeli 1919. gadā. Modelis tiek uzskatīts par vienu no efektīvākajiem faktoru analīzes metodēm.

Autore bakalaura darbā izmanto šādus DuPont modeļa rādītājus:

- 1) ROAE (return on average equity) - pašu kapitāla rentabilitāte
- 2) ROAA (return on average assets) - aktīvu rentabilitāte
- 3) kapitāla multiplikators (k_3)
- 4) peļņas maržas rādītājs (k_4)
- 5) aktīvu izmantošanas rādītājs (k_5)
- 6) dividenžu rādītājs (k_6)

²⁷ *Solovjova I. Komercbanku sistēmas stabilitātes problēmas. Monogrāfija. Rīga, SIA „Izglītības soļi”, 2009-265, 76.-77. lpp.*

²⁸ *Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>*

1) **Pašu kapitāla rentabilitāte** raksturo bankas pašu kapitāla atdevi, tas ir, rāda kāda ir peļņa uz 1 pašu kapitāla naudas vienību. Pēc rietumu analītiķu domām, optimālais ROAE lielums ir 10-20%.²⁹

$$ROAE = \frac{\text{Peļņa pēc nodokļu nomaksas}}{\text{Vidējais pašu kapitāls un rezerves}} \times 100\% \quad [1.8.]^{30}$$

2) **Aktīvu rentabilitāte** raksturo bankas aktīvu atdevi, tas ir, rāda kāda ir peļņa uz 1 aktīvos ieguldīto naudas vienību. Šis rādītājs raksturo cik efektīvi banka izmanto aktīvus.

$$ROAA = \frac{\text{Peļņa pēc nodokļu nomaksas}}{\text{Vidējie aktīvi}} \times 100\% \quad [1.9.]^{31}$$

3) **Kapitāla multiplikators** ir rādītājs, kas saista kopā pašu kapitāla rentabilitāti un aktīvu rentabilitāti.

ROAA un ROAE attiecības parāda bankas riska un peļņas sakarību. No vienas puses, bankas vēlas maksimizēt bankas peļņu un to var izdarīt palielinot piesaistīto resursu īpatsvaru, taču no otras puses – tas ievērojami paaugstina bankas risku, jo strauji samazinās bankas pašu kapitāla īpatsvars aktīvos.³²

Kapitāla multiplikators raksturo bankas politiku aktīvu finansēšanas avota izvēlē- vai banka izmanto savus (akcionāru līdzekļus) vai piesaistītos līdzekļus. Jo mazāks ir akcionāru līdzekļu īpatsvars (bankas pašas kapitāls bankas aktīvu „finansēšanā”, jo lielāka ir finanšu svira, kas dod iespēju ievērojami paaugstināt akcionāru peļņu.³³

$$ROAE = ROAA \times k_3 \quad [1.9.]^{34}$$

$$k_3 = \frac{\text{Vidējie aktīvi}}{\text{Vidējais kapitāls un rezerves}} \quad [1.10]^{35}$$

²⁹ Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>

³⁰ Turpāt

³¹ Turpāt

³² Leonoviča L. Banku darbības vērtēšana. Rīgas Tehniskā universitāte, 2005- 68lpp., 52. -53. lpp

³³ Turpāt

³⁴ Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>

³⁵ Turpāt

4) Pelņas maržas rādītājs

$$k_4 = \frac{\text{Peļņa pēc nodokļu nomaksas}}{\text{Darbības ienākumi}} \times 100\% \quad [1.11]^{36}$$

Pie darbības ienākumiem attiecās:

- Procentu ienākumi
- Komisijas naudas ienākumi
- Pamatdarbības ienākumi

5) Aktīvu izmantošanas rādītājs raksturo aktīvu atdevi jeb portfeļa vadības efektivitāti.

$$k_5 = \frac{\text{Darbības ienākumi}}{\text{Vidējie aktīvi}} \times 100\% \quad [1.12.]^{37}$$

6) Dividenžu rādītājs raksturo peļņas izmaksājamo apmēru uz vienu akciju.

$$k_6 = \frac{\text{Izmaksāto dividenžu kopsumma}}{\text{Peļņa}} \times 100\% \quad [1.13]^{38}$$

Kapitāla pietiekamības rādītājs

Pašu kapitāls biznesā ir jebkuras uzņēmējdarbības finansiālais pamats un instruments, ar kura palīdzību īpašnieki var realizēt īpašuma tiesības uz aktīviem un uzņēmuma peļņu.

Pašu kapitāls - kredītiestādes revidētajos finanšu pārskatos atspoguļotie kapitāla, rezervju un saistību elementi, kas ir brīvi pieejami kredītiestādei ar parastiem darbības riskiem saistīto, bet vēl neidentificēto iespējamo zaudējumu segšanai.

Pašu kapitālam ir tādas svarīgas funkcijas, kā:

- aizsargājošā funkcija;
- operatīvā funkcija;
- regulējošā funkcija.

³⁶ *Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>*

³⁷ *Turpāt*

³⁸ *Turpāt*

Aizsargājošā funkcija ir viena no svarīgākajām funkcijām. Šī funkcija nodrošina noguldītāju un kreditoru intereses gadījumā, ja banka nonāk finansiālās grūtībās, iestājas tās maksātspēja vai bankrots.³⁹

Pašu kapitāla operatīvā funkcija nodrošina līdzekļus bankas aktīvo operāciju veikšanai. Bankas dibināšanas procesā pašu kapitāls bankai ir pamats materiālu bāzes veidošanai un attīstībai, uz tā rēķina banka iegādājas ēkas, telpas, nepieciešamas iekārtas, biroja tehniku, programmnodrošinājumu.⁴⁰

Regulējošā funkcija nodrošina bankām regulāru uzraudzību un kontroli, ar mērķi novērst nestabilitāti un pārmērīgus riskus, regulējot bankas darbību aktīvu un pasīvu sabalansēšanā.⁴¹

Bankas īpašnieki ir ieinteresēti samazināt pašu kapitālu līdz minimumam, lai palielinātu ienesīgumu un aktīvu pieauguma rādītājus. Uzraudzības institūcijas pieprasa lielāka pašu kapitāla nodrošināšanu, lai mazinātu bankrota risku un nodrošinātu banku sistēmas stabilitāti. Riska vadītāji ir ieinteresēti izveidot tādu kapitālu, kas atbilstu bankas faktiskajam riskam. Banku kapitāla mērķis ir apmierināt visas trīs interesentu kategorijas.

Pietiekams kapitāla līmenis veido tā saucamo „spilvenu”, kurš nodrošina bankas maksātspēju un ļauj tai turpināt operācijas, neskatoties uz nelabvēlīgiem notikumiem. Turpretim nepietiekami kapitalizēta banka ir pakļauta daudz lielākam bankrota riskam makroekonomisko vai citu apstākļu pasliktināšanās gadījumā. Savukārt pārāk kapitalizēta banka parasti nav konkurētspējīga finanšu tirgū, un tās ienesīguma rādītāji ir zemi.⁴²

Kapitāla pietiekamība atspoguļo tos bankas kapitāla resursus, kas nepieciešami, lai nodrošinātos pret kredītrisku un citiem līdzīgiem riskiem, kuri saistīti ar bankas aktīvu portfeli un ārpusbilances posteņiem.⁴³ Visās Eiropas valstīs uzraudzības institūcijas ir noteikušas vienu kontrolējamu kapitāla pietiekamības koeficientu kritēriju: kapitālam ir jāsedz vismaz 8% no riska, kuru uzņemas banka.

³⁹ **Saksonova S.** *Banku darbība. Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006- 197 lpp.,73. lpp*

⁴⁰ *Turpāt*

⁴¹ *Turpāt*

⁴² **Kudinska M.** *Komerčbanku riski un to atbilstība pašu kapitālam. Monogrāfija. Rīga: Datorzinību centrs, 2005- 296 lpp., 50 lpp*

⁴³ **Saksonova S.** *Banku darbība. Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006- 197 lpp.,77. lpp*

Latvijā kapitāla pietiekamības prasības regulē Finanšu un kapitāla komisijas „Kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa izveides normatīvie noteikumi”⁴⁴ un grozījumi „Minimālo kapitāla prasību aprēķināšanas noteikumos”⁴⁵.

Kapitāla prasības attiecībā uz bankām un ieguldījumu brokeru sabiedrībām veido daļu no banku savienības vienotā noteikumu kopuma, un tādējādi ES tiesību aktos tiek īstenots Bāzeles III nolīgums, proti, starptautiski saskaņotie banku kapitāla pietiekamības standarti.

Noteikumus veido:

1. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām (CRR)
2. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013.g. 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību (CRD IV).

Tās tiek piemērotas visās ES dalībvalstīs kopš 2014. gada 1. janvāra.

Regulā bankām ir noteikta prasība rezervēt pietiekami daudz kapitāla, lai segtu neplānotus zaudējumus un saglabātu maksāspēju krīzes gadījumā. Pamatprincips – prasītā kapitāla apjoms ir atkarīgs no riska, kas saistīts ar konkrētas bankas aktīviem.

Kapitāla prasību regulā to sauc par pašu kapitāla prasībām, un to izsaka kā riska svērto aktīvu procentuālo apjomu. Riska svērto aktīvu jēdziens būtībā nozīmē, ka drošākiem aktīviem piešķir mazāku kapitāla daļu, savukārt riskantākiem aktīviem nosaka augstāku riska pakāpi. Citiem vārdiem, jo riskantāki ir aktīvi, jo vairāk kapitāla bankai ir jārezervē.

Kapitālam atbilstoši tā kvalitātei un riskam piešķir noteiktas pakāpes:

- 1. līmeņa kapitāls tiek uzskatīts par darbības turpināšanas kapitālu. Darbības turpināšanas kapitāls dod bankai iespēju turpināt savu darbību un saglabā tās maksāspēju. 1. līmeņa kapitāla visaugstāko vērtību sauc par 1. līmeņa pamata kapitālu (CET1).

⁴⁴ FKTK normatīvie noteikumi Nr. 199 „Kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa izveides normatīvie noteikumi”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/287170-kapitala-un-likviditates-pietiekamibas-novertesanas-procesa-izveides-normativie-noteikumi>

⁴⁵ FKTK normatīvie noteikumi Nr. 286 Grozījumi „Minimālo kapitāla prasību aprēķināšanas noteikumos”. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/op/2013/252.55>

- 2. līmeņa kapitāls tiek uzskatīts par darbības pārtraukšanas kapitālu. Darbības pārtraukšanas kapitāls dod iestādei iespēju veikt atmaksas noguldītājiem un privileģētiem kreditoriem, ja banka ir kļuvusi maksātnespējīga.⁴⁶

Kopējam kapitāla apjomam, kuru bankām un ir pienākums turēt, būtu jābūt vienādam ar vismaz 8 % no riska svērtajiem aktīviem. Augstākās vērtības kapitāla – 1. līmeņa pamata kapitāla – daļai būtu jāveido 4,5 % no riska svērtajiem aktīviem un pirmā līmeņa kapitāla pietiekamības rādītājs būtu jāveido 6%. Papildus tiek noteikts drošības spilvens jeb kapitāla saglabāšanas rezerve – 2,5% virs CET1.

Kapitāla pietiekamības rādītāju rēķina pēc sekojošās formulas:

$$\text{Kapitāla pietiekamības rādītājs} = \frac{\text{Kapitāla bāze}}{\text{Kapitāla prasības}} \times 100\% \times 8\% \quad [1.13]^{47}$$

Komercbanku sistēmas stabilitātes vadība ir funkciju, metožu un pasākumu kopums, ko īsteno valsts, centrālā banka, uzraudzības institūcija un komercbankas ar mērķi nodrošināt nosacījumus sistēmas stabilai funkcionēšanai un attīstībai.⁴⁸ Komercbankas stabilitātes novērtēšanai izmanto šādas metodes:

1. Reitinga sistēmas
2. Stresa testēšana
3. Makroprudenciālā analīze

1. Reitinga sistēmas atspoguļo viedokli par komercbankas spēju pildīt finansiālās saistības. Reitingi pilda informatīvo funkciju un palīdz izstrādāt ilgtermiņa darbības stratēģiju. Tie ir galvenā lietišķās informācijas sastāvdaļa, kas nodrošina lietišķās uzticības līmeni, un ir labs indikators investoriem un pārējām ieinteresētajām personām. Reitinga sistēmas galvenais princips ir noteikt konkrētas komercbankas vietu komercbanku sistēmā.⁴⁹

⁴⁶ <http://www.consilium.europa.eu/lv/policies/banking-union/single-rulebook/capital-requirements/>

⁴⁷ **Solvjova I.** studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>

⁴⁸ **Solvjova I.** Komercbanku sistēmas stabilitātes problēmas. Monogrāfija. Rīga, SIA „Izglītības soļi”, 2009-265, 79.lpp, 121. lpp, 123.lpp.

⁴⁹ Turpāt

Pasaulē pastāv trīs reitinga veidošanas pamatmetodes:

- Numura reitinga sistēmas
- Ballu reitinga sistēmas
- Indeksa reingu sistēmas

Numura reitinga sistēmas veidošanas pamatā ir komercbankas finanšu stāvokļa rādītāju saistīšana un katram saistīšanas dalībniekam tiek piešķirta noteikta vieta reitinga sistēmā. Šis veids paredzēts reitinga metodikai ar nelielu komercbanku darbību ietekmējošo finansiālo faktoru skaitu.⁵⁰

Ballu reitinga sistēmas tiek izmantota ja reitinga sistēma ir sarežģītāka, un ļauj īstenot komercbankas finansiālā stāvokļa vērtējumu ballēs, kuras tiek piešķirtas pēc katra vērtējuma rādītāja noteikšanas, Kopējais ballu piešķīrums dod iespēju noteikt komercbankas piederību pie noteiktas grupas.⁵¹

Indeksu reitinga sistēmas izmantošanas gaitā notiek, pamatojoties uz bāzes datiem vai vidējiem rādītājiem. Pēc indeksa noteikšanas katram atsevišķam rādītājam, aprēķina kombinēto indeksu, iepriekš novēršot individuālo indeksu.⁵²

Vadošās pasaules reitingu aģentūras komercbankām piešķir šādus reitingus:

- Standard & Poor's- ilgtermiņa un īstermiņa emitenta reitings (Issuer Credit Ratings);
- Moody's Investor Service- ilgtermiņa un īstermiņa bankas noguldījumu reitings (Bank Deposit Rating) un bankas finansiālās stabilitātes reitings (Bank Financial Strength Rating);
- Fitch IBCA- ilgtermiņa un īstermiņa nesubordinēto parādu reitings (Senior Debt Rating), individuālais reitings (Individual Rating) un atbalsta reitings (Support Rating).⁵³

Starptautiskajā praksē, pirms stratēģisko lēmumu pieņemšanas par naudas resursu piešķiršanu aizņēmējbankām investēt ieinteresētas personas un aizņēmēj institūcijas veic vienpusīgu un dziļu aizņēmējbankas darbības izvērtējumu, pielietojot komercbanku vērtējumu sistēmu *CAMELS*.⁵⁴ Tā ir vispazīstamākā pasaulē ir reitinga sistēma. Šī reitinga sistēma tiek izmantota amerikāņu uzraudzības institūcijās. *CAMELS* reitinga sistēmu veido seši elementi:

⁵⁰ *Solovjova I. Komerčbanku sistēmas stabilitātes problēmas. Monogrāfija. Rīga, SIA „Izglītības soļi”, 2009-265, 124. lpp*

⁵¹ *Turpāt*

⁵² *Solovjova I. Komerčbanku sistēmas stabilitātes problēmas. Monogrāfija. Rīga, SIA „Izglītības soļi”, 2009-265, 124. lpp*

⁵³ *Solovjova I. Komerčbanku sistēmas stabilitātes problēmas. Monogrāfija. Rīga, SIA „Izglītības soļi”, 2009-265, 124. lpp*

⁵⁴ *Leonoviča L. Banku darbības vērtēšana. Rīgas Tehniskā universitāte, 2005- 68lpp., 55.lpp.*

Capital Adequacy (kapitāla pietiekamība)

Asset quality (aktīvu kvalitāte)

Managements factors (vadības faktors)

Earnings (ienesīgums)

Liquidity (likviditāte)

Sensitivity to market risk (riska jutīgums) ⁵⁵

Katrs komponents novērtēts piecu ballu sistēmā: 1- stiprs; 2- apmierinošs; 3- gandrīz apmierinošs; 4- kritisks; 5- neapmierinošs. Šāda vērtējuma sistēma ļauj noskaidrot bankas finansiālo stāvokli, ņemot vērā tas reitingu.

Swedbank reitingu stratēģija ir uzturēt kredītreitingus citu Ziemeļvalstu banku līmenī, kurām ir visaugstākie kredītreitingi. Swedbank AB ir saņēmis kredītreitingus no trim reitinga aģentūrām Standard & Poor's, Moody's un Fitch.

1.1 tabula

Starptautisko reitingu aģentūru piešķirti reitingi Swedbank bankai, 2017. gads ⁵⁶

	Swedbank AB		Swedbank Mortgage AB		Covered bonds	
Standard & Poor's						
Short	A-1+		A-1+			
Long	AA-	S	AA-	S	AAA	S
SACP	a+					
Moody's						
Short	P-1		P-1			
Long	Aa3	S	Aa3	S	Aaa	n.a
BCA	a3					
Fitch						
Short	F1+		n.a			
Long	AA-	S	n.a		n.a	
Viability rating	aa-					

⁵⁵ *Solovjova I. Komerčbanku sistēmas stabilitātes problēmas. Monogrāfija. Rīga, SIA „Izglītības soļi”, 2009-265, 124. lpp*

⁵⁶ *Swedbank bankas mājaslapa. Pieejams: <https://www.swedbank.com/investor-relations/debt-investor/rating/>*

Analizējot Swedbank AB grupas reitinga datus, autore secina, ka pēc visām trim reitingu sistēmām gan ilgtermiņa, gan īstermiņa saistības atbilst augstām investīciju statusam. Bet pēc "Global Finance" pasaules drošāko komercbanku reitinga TOP50 uz 2017. gadu Swedbank ierindojas 16. vietā. Tas liecina par bankas drošību.

2. Stresa testēšana - dažādas tehnikas (kvantitatīvas vai kvalitatīvas), ko izmanto, lai noteiktu dažādu ārkārtēju, bet iespējamu nelabvēlīgu notikumu vai izmaiņu tirgus nosacījumos potenciālo ietekmi uz kredītiestādes un kredītiestādes konsolidācijas grupas risku līmeni un finanšu un kapitāla rādītājiem.⁵⁷

Pēc Latvijas Bankas viedokļa, stresa testi ir tādu paņēmieni kopums, ko izmanto, lai novērtētu finanšu instrumentu portfeļu jutīgumu pret atsevišķu makroekonomiskās vides sastāvdaļu nozīmīgām pārmaiņām vai arī ārkārtējiem, bet iespējamiem notikumiem. To rezultāti ļauj identificēt nozīmīgākos riskus un novērtēt to potenciāli radītos zaudējumus.⁵⁸

Stresa testu mērķis ir komercbankas finanšu aktīvu portfeļa, kā arī visas komercbanku stabilitātes novērtēšana būtisku makroekonomisko izmaiņu, kā arī krīzes situāciju gadījumā, ko ir grūti prognozēt un kas rezultāta var novest pie lieliem zaudējumiem vai peļņas.⁵⁹

Pastāv šādas stresa testēšanas pieejas:

- jutīguma analīze (sensitivity analysis)- scenāriju pieejas vienkāršāka forma, ar kuru tiek modelētas vienīgā riska faktora izmaiņu sekas, pat ja citu faktoru izmaiņas ir fiksētas
- scenāriju analīze (scenario analysis), ar kuru tiek vērtēta dažādu riska faktoru vienlaicīgu izmaiņu ietekmes pētīšana
- maksimālo iespējamo zaudējumu novērtēšana (maximum loss approach)- scenāriju pieeja, kas ietver to scenāriju meklēšanu, kas noved pie vislielākajiem zaudējumiem. Meklēšanu var veikt gan ar ekspertu pieeju, gan ar statistiskās modelēšanas palīdzību;
- statistiskā novērtēšana ar modeļu palīdzību, kuri tiek balstīti uz matemātisku rekordu teorijas (extreme value theory)⁶⁰

⁵⁷ *Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>*

⁵⁸ *Solovjova I. Komercbanku sistēmas stabilitātes problēmas. Monogrāfija. Rīga, SIA „Izglītības soļi”, 2009-265, 135-137. lpp.*

⁵⁹ *Turpāt*

⁶⁰ *Turpāt*

Pastāv šādi riski, kurus vērtē ar stresa testiem:

- Procentu risks
- Valūtas risks
- Kredītrisks
- Likviditātes risks
- Preču risks

Stresa testēšanas stiprās puses: var izveidot jebkurus scenārijus, metode ļauj izšķirt atsevišķu faktoru ietekmi; tā atbild uz jautājumiem, kurs VaR neapskata (piemēram, kas nelabvēlīgs var notikt neapskatītajos (1-ticamības līmenis) procentu gadījumos).⁶¹

Stresa testēšanai ir arī nepilnības: scenāriji ir subjektīvi, nav pamatoti, scenārijus nosaka esošais portfeļa sastāvs, netiek ņemti vērā riski, kuri var ietekmēt portfelī ar mainītu struktūru.⁶²

3.Makroprudenciālo rādītāju analīze - viens no jaunākajiem komercbanku stabilitātes vērtēšanas virzieniem. Makroprudenciālie rādītāji ir rādītāju kopums, kura uzdevums ir komercbanku sistēmas stabilitātes un tās ievainojamības novērtēšana kopējās makroekonomiskās situācijas kontekstā.⁶³

Makroprudenciālas analīzes mehānisms paredz rādītāju, kas saņemti no CB vai uzraudzības institūcijas, un makroekonomisko un finanšu rādītāju, kas raksturo komercbanku sistēmas stabilitāti, savienošanu nolūkā prognozēt riska pieauguma tendences.

1.2. A/S Swedbank bankas vēsture un vieta finanšu tirgū

A/S Swedbank vēsture aizsākās 1820. gadā, kad tika nodibināta pirmā Zviedrijas krājbanka. Vēlāk, apvienojoties 12 reģionālajām kooperatīvajām lauksaimniecības bankām, 1991. gadā tika izveidota *Föreningsbanken* banka. 1992. gadā, apvienojas 11 reģionālās krājbankas, un izveidota *Sparbanken Sverige* banka. Abu banku akcijas kotējās Stokholmas fondu biržā. Pēc tam 1997.gadā tās apvienojas vienotā bankā, ar nosaukumu *FöreningsSparbanken*. Baltijā *Swedbank* pirmsākumi

⁶¹ **Kudinska M.** *Komercbanku riski un to atbilstība pašu kapitālam. Monogrāfija. Rīga: Datorzinību centrs, 2005-296 lpp., 30.-31. lpp.*

⁶² *Turpāt*

⁶³ **Solovjova I.** *Komercbanku sistēmas stabilitātes problēmas. Monogrāfija. Rīga, SIA „Izglītības soļi”, 2009-265, 142.lpp.*

meklējami 1991. gadā, kad Igaunijā tika nodibināta *Hansabank*, kas vēlāk sāka darboties arī kaimiņvalstīs Latvijā un Lietuvā. 1999. gadā *Sparbanken Sverige* banka iegādājas vairāk nekā 50 % *Hansabank* akciju. Bet jau 2005. gadā *Sparbanken Sverige* iegādājas 100% akciju, līdz ar to *Hansabank* kļuva par to grupas daļu. Jaunais nosaukums *Swedbank* sākumā izveidojas Ziemeļvalstīs 2006.gadā, bet Baltijas valstīs pēc diviem gadiem, 2008.gadā. Tātad, apvienojoties vairākām bankām un to meitas sabiedrībām, izauga *Swedbank*.

Swedbank ir lielākā banka Zviedrijā, kā arī viena no lielākajām banku grupām Igaunijā, Latvijā un Lietuvā. Tajā ir nodarbināti vairāk kā 14 000 darbinieku, kas apkalpo vairāk kā 7 miljonus privāto un 650 000 uzņēmumu. No tiem Latvijā *Swedbank* par savu finanšu partneri ir izvēlējušies gandrīz 1 miljons valsts iedzīvotāju un vairāk nekā 71 000 uzņēmumu. Bankai ir aptuveni 230 filiāles Zviedrijā un vairāk nekā 140 filiāles Baltijas valstīs. Taču tā aktīvi darbojas arī Somijā, Norvēģijā, Dānijā, ASV, Ķīnā, Luksemburgā un Dienvidāfrikā. Bankai ir visplašākais filiāļu un bankomātu tīkls Latvijā, kas ir ap 400 bankomātiem un 50 filiālēm visā Latvijā.

Darba autore uzskata par būtisku momentu bankas misijas un mērķu formulējumus, kuri palīdz kā potenciālajiem, tā arī esošiem klientiem saprast bankas ilgtermiņa stratēģiju. Zviedrijas krājbankas tika izveidotas, lai palīdzētu cilvēkiem sasniegt augstāku dzīves līmeni un lielāku drošību, izmantojot finanšu plānošanu. *Swedbank* darbības pamatā joprojām ir tas pats *mērķis*-palīdzēt daudziem cilvēkiem un uzņēmumiem sasniegt stabilu finanšu ilgtspējīgumu.

Bankas stratēģija ir orientēta uz klientu, un pamatojas ar četrām pozīcijām: būt pieejamai pilna servisa bankai, bankas piedāvājumiem ir tieši jāatbilst klientu vajadzībām, augstu izmaksu efektivitāte un zema riska pakāpe.

Šī stratēģija balstās uz *vīzijas*, kas ir cilvēku, biznesa un sabiedrības attīstības veicināšana.

Swedbank vērtības ir:

- Vienkāršība - tas nozīmē, ka bankas pakalpojumiem un darbiniekiem jābūt viegli pieejamiem un viegli saprotamiem.
- Atvērtība - bankas mērķis būt taisnam, godīgam un uzticamam partnerim, kā arī lai klients un citas ieinteresētas personām jūtas laipni un droši.
- Rūpes - banka palīdz saviem klientiem pieņemt pamatotus lēmumus un sasniegt savus mērķus ilgtspējīgā veidā.

Swedbank piedāvā saviem klientiem plašu pakalpojumu klāstu, kas ir ļoti daudzveidīgs un ir paredzēts gan privātpersonām, gan uzņēmumiem. Tie ir:

Maksājumu kartes:

- Debetkartes
- Kredītkartes
- Uzņēmuma kartes

Kredīti:

- Patēriņa kredīts
- Mājokļa kredīts
- Kredītlīnija
- Studiju kredīts
- Investīciju kredīts
- Kredīts lauksaimniekiem
- Mikrokredīts
- Kredītlīnija
- Overdrafts

Līzings:

- Auto kredīts
- Auto līzings
- Industriālais un komerctransporta līzings
- Faktoring

Apdrošināšana:

- Mājokļa apdrošināšana
- Auto apdrošināšana
- Ceļojuma apdrošināšana
- Dzīvības apdrošināšana
- Finanšu saistību apdrošināšana

Noguldījumi:

- Termiņdepozīts
- Dinamiskais depozīts

Uzkrājumi:

- Uzkrājumi 2.pensiju līmenim

- Uzkrājumi 3.pensiju līmenim
- Uzkrājumi bērna nākotnei

Elektroniskie pakalpojumi:

- Internetbanka
- Mobilās aplikācijas
- SMS banka
- Droši pirkumi internetā

Ieguldījumu fondi:

- Akciju fondi
- Obligāciju fondi
- Sabalansētie un speciālie fondi
- Fondi pēc pārvaldītāja ⁶⁴

Šo pakalpojumu sarakstu varētu vel turpināt, jo Swedbank cenšas piedāvāt visus pakalpojumus, ko vēlas saņemt klients.

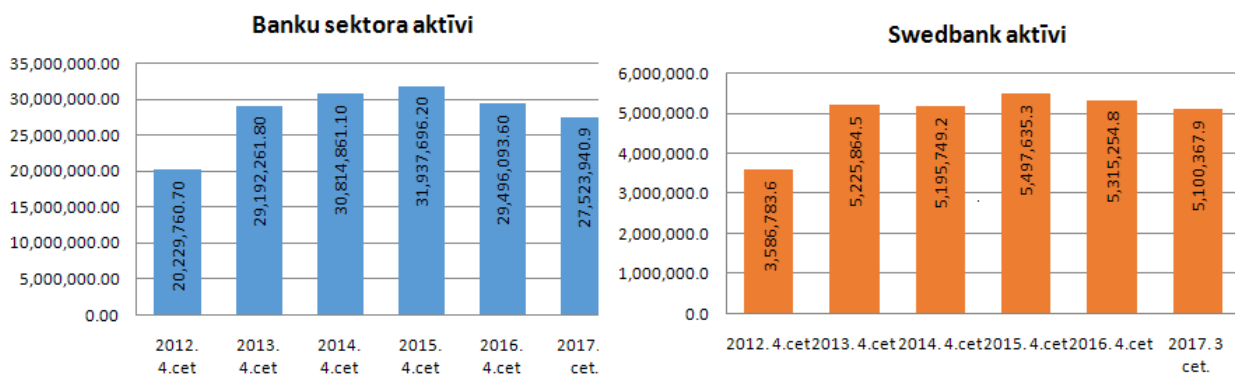
Bankas akcijas ir iekļautas OMX Nordic Exchange sarakstos Stokholmā lielo kapitālieguldījumu uzņēmumu segmentā (Large Cap segment).

Lai izvērtētu A/S Swedbank vietu finanšu tirgū ir jāsaprot kopēja bilde finanšu tirgū. 2017.g. 3. ceturksnī Latvijā bija 16 komercbankas, un 6 ārvalstu banku filiāles. ⁶⁵Autore izvēlējas veikt analīzi pēc piecām pozīcijām, tas ir, Latvijas komercbanku aktīvu lielums, banku kapitāls, peļņa, izsniegtie kredīti un noguldījumi. Tika ņemti dati par 10 bankām kopēja banku sektora dati laika periodā no 2012. gada 4. ceturksnim līdz 2017.gada 3. ceturksnim.

Pēc 1.4. attēla var redzēt kā mainījās kopējā banku sektora un Swedbank aktīvi 5 gadu laikā. No 2012. gada līdz 2015. gadam aktīvi auga, bet sākot ar 2015. gadu gan banku sektora, gan Swedbank aktīvi sāka pakāpeniski samazināties. Salīdzinot situāciju ar 2012. gadu, tad ir vērojama pozitīva tendence, jo aktīvi pieauga par pusotru miljardu EUR jeb par 42%.

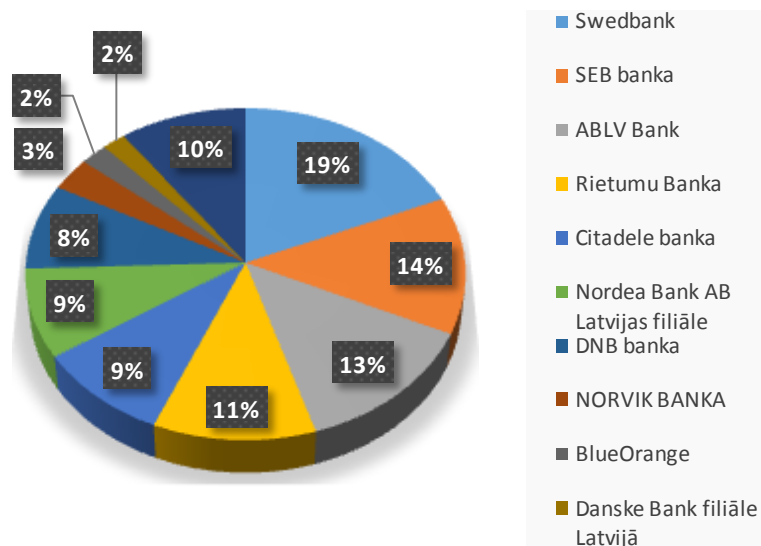
⁶⁴ „Swedbank” bankas mājaslapa. Pieejams: <https://www.swedbank.lv/about?language=LAT>

⁶⁵ Finanšu tirgus dalībnieki, FKTK dati, pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/tirgus-dalibnieki/kreditiestades/bankas1.html>

1.4.attēls Kopējā banku sektora un Swedbank aktīvi (bruto) laika posmā no 2012. gada 4. cet. līdz 2017. gadam 3. cet. Latvijā, tūkst. EUR ⁶⁶

Vērtējot Swedbank vietu salīdzinājumā ar citām bankām(sk. attēls 1.5.) var redzēt, ka tā ierindojas 1. vietā pēc aktīvu lieluma. Bankai ir lielāka tirgus daļa kopējā banku sektorā, kas ir 19%. Tātad, neskatoties uz to, ka absolūtās vērtības aktīvi samazinās, salīdzinājumā ar citām bankām Swedbank nezaudē savas pozīcijas. Svarīgi atzīmēt, ka šo līdera pozīciju Swedbank aizņem vismaz sešo gadu pēc kārtas un tai vērojamā pozitīva dinamika.

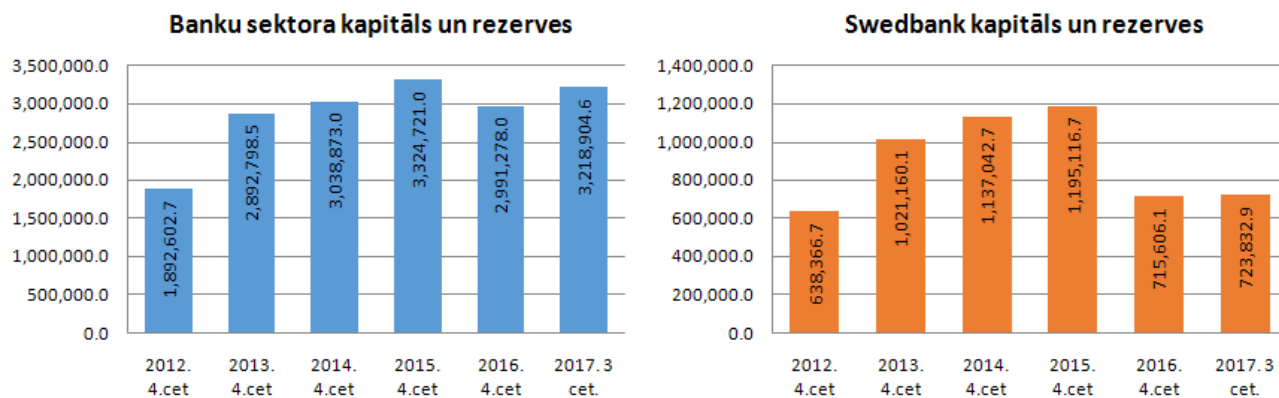

1.5.attēls Latvijas komercbanku aktīvi uz 30.09.2017., tirgus daļa, % ⁶⁷

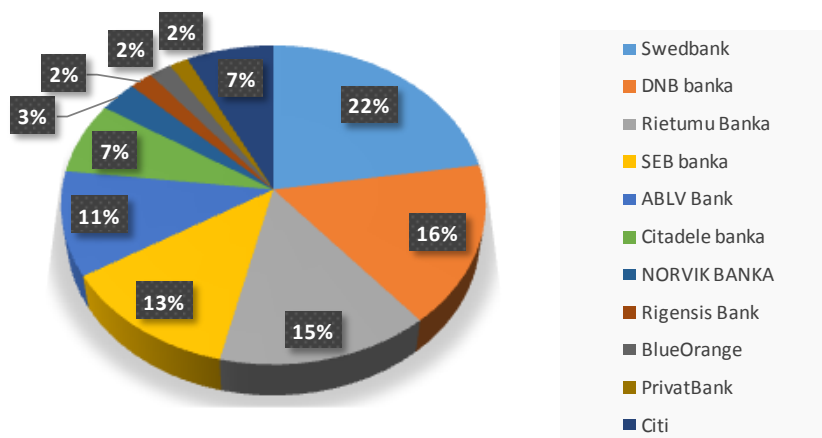
⁶⁶ Autores izveidots, balstoties uz Latvijas komercbanku statistikas datiem, pieejams: <https://www.lka.org.lv/nozares-dati/>

⁶⁷ Turpāt

1.6. attēla dati rāda izmaiņas banku kapitālā un rezervēs. Laika posmā no 2012. gada līdz 2015. gadam Swedbank kapitāls un rezerves auga, bet pēdējos divos gados tās samazinājās saistībā ar izmaksātām dividendēm. Kas attiecās uz kopējo situāciju banku sektorā, tad tām ir vērojama pozitīva dinamika. Pieaugumu banku sektorā 2017.gada 3. Ceturksnī visvairāk ietekmēja DNB bankas kapitāla pieaugums par 77%. Salīdzinot Swedbank ar citām bankām pēc pozīcijas kapitāls un rezerves (sk. attēls 1.7.) , var teikt, ka arī šeit Swedbank aizņem vadošāku pozīciju, ieņemot 22% no kopēja banku sektora vai 1/5 daļu.

1.6. attēls Kopējā banku sektora un Swedbank kapitāls un rezerves laika posmā no 2012. gada 4. cet. līdz 2017. gadam 3. cet. Latvijā, tūkst. EUR ⁶⁸

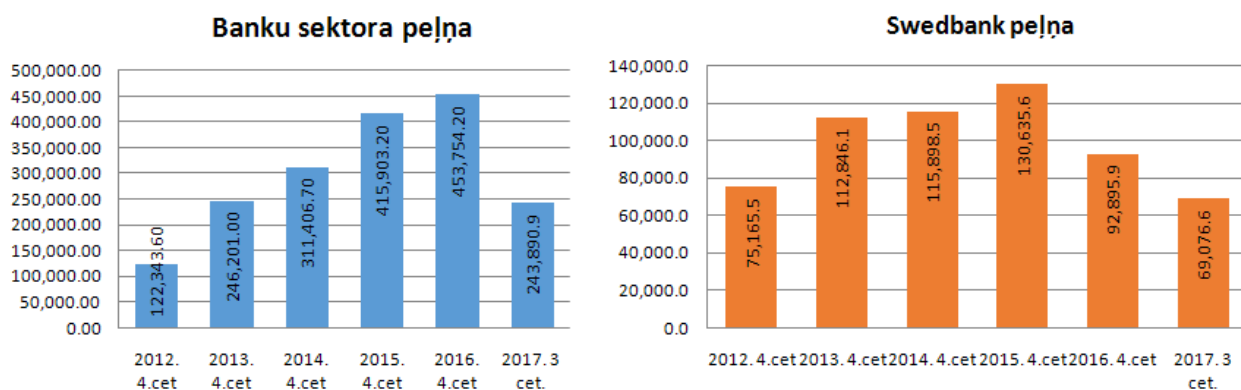

1.7.attēls Latvijas komercbanku kapitāls un rezerves uz 30.09.2017., tirgus daļa, % ⁶⁹

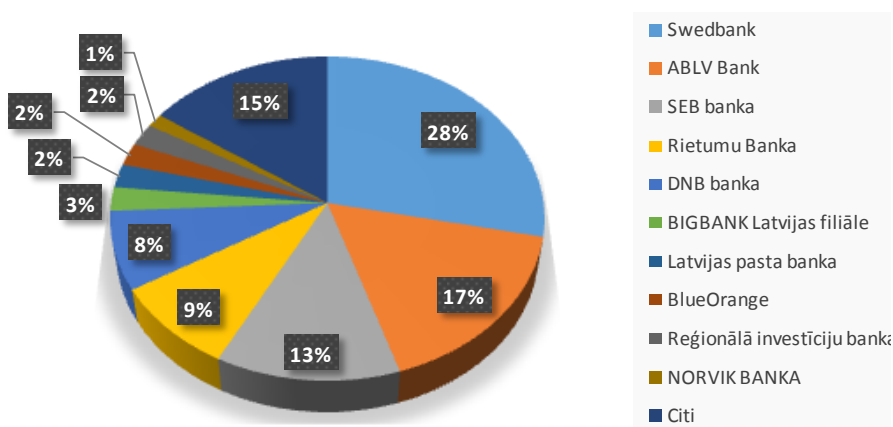
⁶⁸ Autores izveidots, balstoties uz Latvijas komercbanku statistikas datiem, pieejams: <https://www.lka.org.lv/nozares-dati/>

⁶⁹ Turpāt

Pēc 1.8. attēla redzams, ka banku sektora peļņai vērojama pozitīva tendence, ar katru gadu tā palielinās. 2017. gada dati nav par pilnu gadu, tāpēc peļņa varētu būt lielāka, tomēr pēc autores domām tā nepieaugtu tik krietni par 1 ceturksni, lai turpinātu šo augšupejošo tendenci. Bet Swedbank peļņa palielinājās līdz 2015.gadam, un sākot ar to sāka samazināties. Tomēr tās neietekmē Swedbank vietu tirgū pēc šīs pozīcijas. Banka aizņem 1.vietu pēc peļņas apjoma tirgū un to īpatsvars sastāda pat 28% no kopējā banku sektora. Pēc pēdējiem datiem tā peļņa sastāda 69 miljoni EUR un Swedbank bija atzīta kā pelnošākā banka.

1.8. attēls Kopējā banku sektora un Swedbank peļņa laika posmā no 2012. gada 4. cet. līdz 2017. gadam 3. cet. Latvijā, tūkst. EUR ⁷⁰

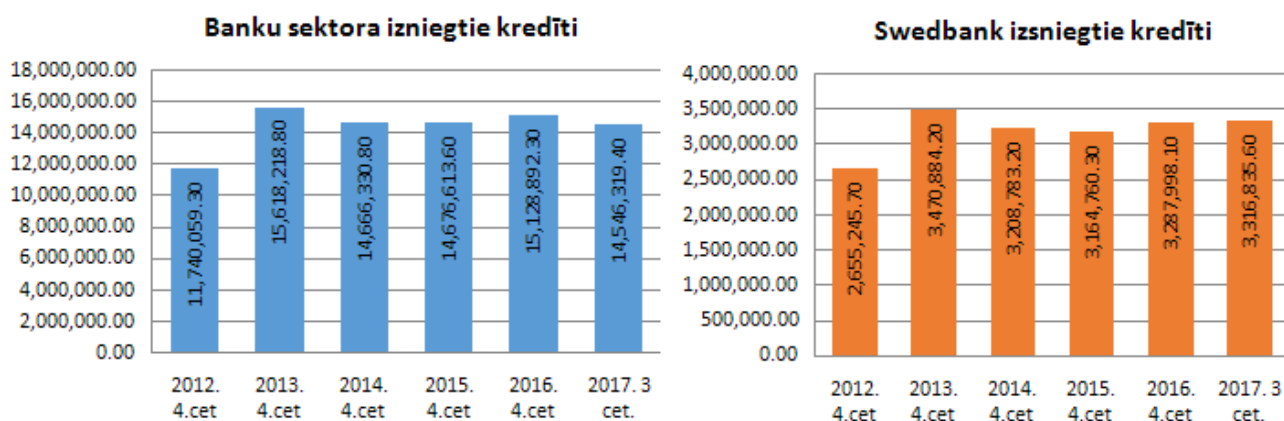

1.9.attēls Latvijas komercbanku peļņa uz 30.09.2017., tirgus daļa, % ⁷¹

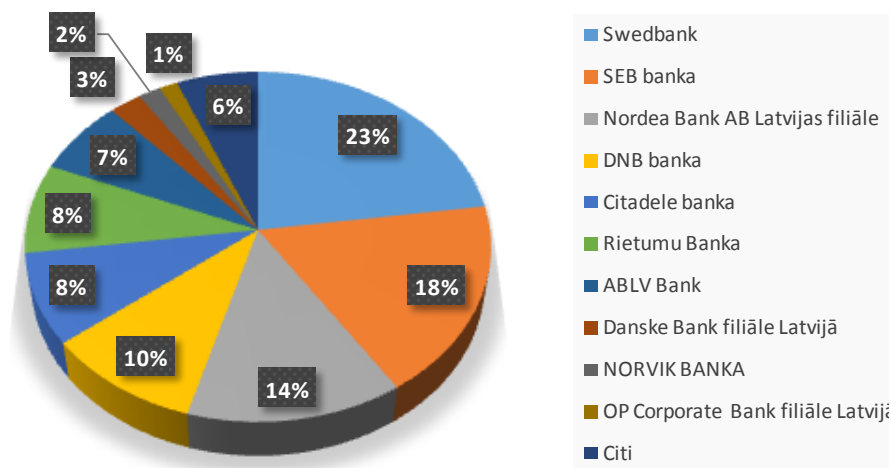
⁷⁰ Autores izveidots, balstoties uz Latvijas komercbanku sttistikas datiem, pieejams: <https://www.lka.org.lv/nozares-dati/>

⁷¹ Turpāt

Viens no svarīgākajiem banku pakalpojumiem ir kredītu izsniegšana. Izsniegto kredītu apjoms (sk. attēls 1.10.) Latvijas banku sektora pieauga sākot ar 2012. gadu, tad nedaudz samazinājās un kopš 2014. gada tas ir stabils. Tas sastāda apmēram 14.5 miljardi EUR, no tiem apmēram 3 miljardi EUR ir Swedbank izsniegtie kredīti. Swedbank izsniegto kredītu dinamika ir tāda paša kā kopējā tirgū. Vietu sadalījums pēc izsniegto kredītu īpatsvara (sk. attēls 1.11.) starp citām bankām ir līdzīgs, ka pēc iepriekšējām pozīcijām. Swedbank ieņem 1. vietu ar tirgus daļu 23% apmērā.

1.10. attēls Kopējā banku sektora un Swedbank izniegtie kredīti laika posmā no 2012. gada 4. cet. līdz 2017. gadam 3. cet. Latvijā, tūkst. EUR⁷²

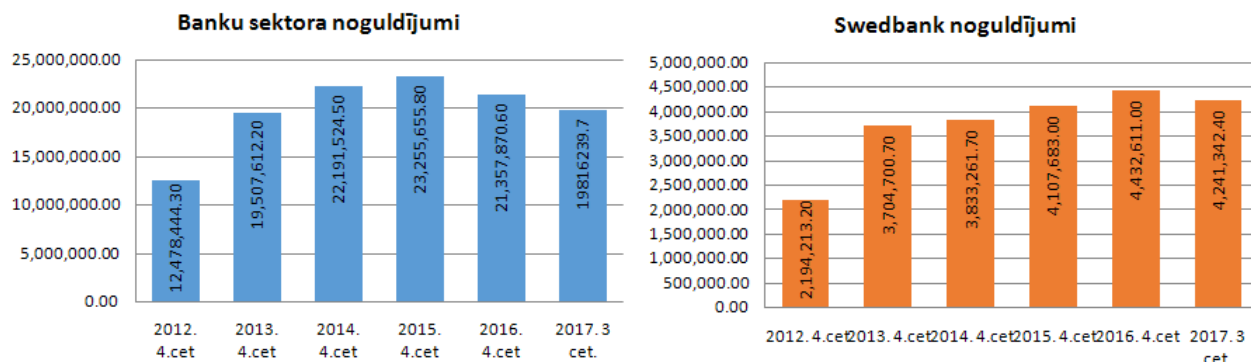

1.11.attēls Latvijas komercbanku izniegtie kredīti uz 30.09.2017., tirgus daļa, %⁷³

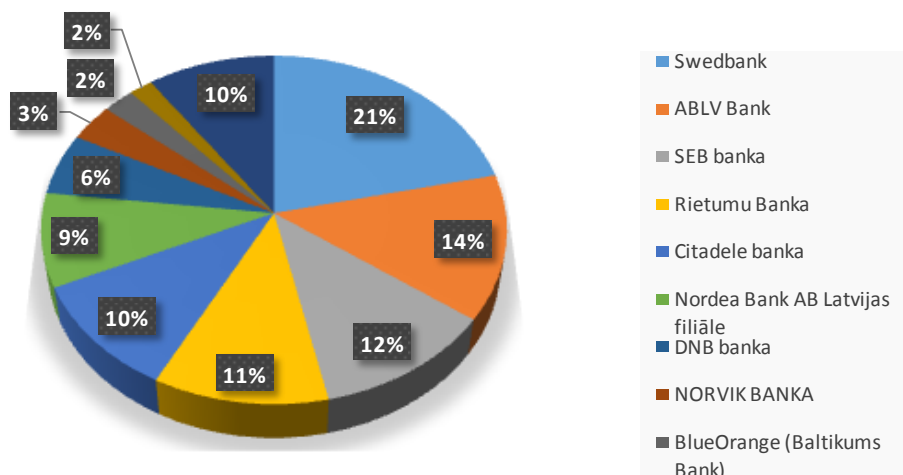
⁷² Autores izveidots, balstoties uz Latvijas komercbanku stistikas datiem, pieejams: <https://www.lka.org.lv/nozares-dati/>

⁷³ Turpāt

Vērtējot noguldījuma apjomu dinamiku, redzams, ka situācija nav tik slikta. Cilvēki veic noguldījumus, un salīdzinājumā ar 2012. gadu to tendence kopējā tirgū bija augšupejošā. Arī Swedbank noguldījumi pieauga 5 gadu laikā. Swedbank ieņem 1. vietu noguldījumu apjomos ar 21% tirgus daļas, vai apmēram 4 miljardi EUR.

1.12. attēls Kopējā banku sektora un Swedbank noguldījumi laika posmā no 2012. gada 4. cet. līdz 2017. gadam 3. cet. Latvijā, tūkst. EUR ⁷⁴

1.13.attēls Latvijas komercbanku noguldījumi uz 30.09.2017., tirgus daļa, % ⁷⁵

Autore secina, ka Swedbank pamatoti skaitās par vadošāko banku Latvijā, jo aizņem 1. vietu pēc visām 5. pozīcijām. Salīdzinot ar konkurentiem Swedbank parāda labus rezultātus gan uz konkrēto periodu, gan laika gaitā. Grūti viennozīmīgi pateikt, kas ir Swedbank galvenais konkurents, jo vietu sadalījums starp pārējām bankām katrai pozīcijai ir citāds. Tomēr autore pieļauj, ka tas varētu būt SEB banka.

⁷⁴ Autores izveidots, balstoties uz Latvijas komercbanku sttistikas datiem, pieejams: <https://www.lka.org.lv/nozares-dati/>

⁷⁵ Turpāt

2. A/S SWEDBANK BANKAS PĀRSKATU STUKTURĀLI DINAMISKĀ ANALĪZE 2012.-2016. GADĀ

2.1. A/S Swedbank bilances strukturāli-dinamiskā analīze 2012.-2016. gadā

Komerčbankas bilance - tā ir grāmatvedības bilance, kurā atspoguļojas bankas pašas un piesaistīto līdzekļu stāvoklis un to izvietojums kredīta un citās aktīvās operācijās. Pēc bilances datiem tiek veikta naudas resursu formēšanas un izvietošana; kredīta, norēķinu, kases un citu bankas operāciju stāvokļa, ieskaitot operācijas ar vērtspapīriem, kontrole.

Veicot bilances vertikālo analīzi, autore bankas kopējos aktīvus un bankas pasīvus (kopējās saistības, kapitālu un rezerves) pieņem vienādus ar 100 procentiem.

2.1 tabula

Swedbank bilances vertikālā analīze 2012.-2016. gads, (%) ⁷⁶

Aktīvi	Struktūras rādītāji, %				
	2016	2015	2014	2013	2012
Kase un prasības pret centrālo banku	27.47%	32.45%	18.89%	26.37%	11.12%
Valsts parāda vērtspapīri	4.32%	3.78%	1.73%	0.33%	0.31%
Prasības pret kredītiestādēm	1.89%	2.36%	8.66%	1.17%	9.88%
Aizdevumi klientiem	60.59%	56.55%	60.37%	64.65%	71.51%
Parāda vērtspapīri un citi procentus nesoši finanšu instrumenti	2.71%	1.87%	6.83%	4.12%	3.44%
Akcijas un līdzdalība citos uzņēmumos	0.01%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Līdzdalība meitas sabiedrību pamatkapitālā	1.91%	1.86%	1.65%	1.51%	1.43%
Atvasinātie finanšu instrumenti	0.20%	0.16%	0.20%	0.19%	0.26%
Nemateriālie aktīvi	0.12%	0.12%	0.14%	0.15%	0.00%
Pamatlīdzekļi	0.26%	0.27%	0.31%	0.34%	0.35%
Nodokļu aktīvi			0.01%		0.02%
Atliktā nodokļa aktīvi	0.01%	0.03%	0.21%	0.51%	0.90%

⁷⁶ Autore izveidots balstoties uz Swedbank 2011. – 2016. gada finanšu pārskatiem

2.1. tabulas turpinājums

Pārējie aktīvi	0.41%	0.41%	0.81%	0.52%	0.60%
Uzkrātie ienākumi un nākamo periodu izdevumi	0.12%	0.14%	0.19%	0.16%	0.20%
Kopā aktīvi	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Pasīvi					
Saistības					
Saistības pret kredītiestādēm	0.32%	0.39%	0.35%	5.48%	13.81%
Klientu noguldījumi	84.39%	75.88%	75.32%	73.08%	64.61%
Atvasinātie finanšu instrumenti	0.13%	0.14%	0.16%	0.21%	0.47%
Nodokļu saistības	0.07%	0.17%	-	0.02%	0.00%
Atliktā nodokļa saistības	-	-	-	-	-
Pārējās saistības	1.19%	1.01%	1.44%	0.56%	1.70%
Uzkrātie izdevumi un nākamo periodu ienākumi	0.29%	0.37%	0.39%	0.48%	0.52%
Uzkrājumi	0.02%	0.02%	0.02%	0.04%	0.05%
Kopā saistības	86.41%	77.98%	77.67%	79.86%	81.16%
Pašu kapitāls					
Apmaksātais pamatkapitāls	10.92%	17.37%	18.52%	18.59%	19.56%
Rezerves	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Nesadalītā peļņa	0.90%	2.24%	1.53%	-0.68%	-0.72%
Pārskata gada peļņa	1.76%	2.41%	2.28%	2.23%	2.22%
Kopā pašu kapitāls	13.59%	22.02%	22.33%	20.14%	18.84%
Kopā pasīvi	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

Bankas bilances struktūru ietekmē izvēlētais biznesa modelis. Eiropas ekonomiskās zonas valstu meitas banku, kā arī šo valstu banku filiāļu un Latvijas valsts banku (turpmāk – 1. banku grupa) galvenais darbības virziens ir kreditēšana (kredīti veido ap 72% no aktīviem), savukārt pārējās, t.i., uz nerezidentu biznesu orientētās bankas (turpmāk – 2. banku grupa) mazāk iesaistās kreditēšanā (kredīti veido ap 30% no aktīviem), bet savus līdzekļus lielā apmērā tur korespondējošos kontos citās kredītiestādēs vai Latvijas Bankā, lai nodrošinātu norēķinu operāciju veikšanu klientiem, kā arī daudz aktīvāk veic ieguldījumus vērtspapīros (ap 20% no aktīviem).⁷⁷ Swedbank attiecās pie 1. banku grupas.

Aktīvas operācijas ir operācijas, ar kuru palīdzību bankas izvieto to rīcībā esošos resursus, lai saņemtu peļņu un uzturētu likviditātes līmeni.⁷⁸ Aplūkosim Swedbank aktīvu struktūru. Pēc Swedbank bilances aktīva vertikālās analīzes (sk. tabula 2.1) var secināt, ka bankas dominējošie posteņi ir „Aizdevumi klientiem”, „Kase un prasības pret centrālo banku”, „Prasības pret kredītiestādēm”, „Parāda vērtspapīri un citi procentus nesošie finanšu instrumenti”, „Valsts parāda vērtspapīri”. Pārējo aktīva posteņu īpatsvars ir neliels, tomēr tie arī formē kopējos aktīvus.

Izejot no tā, ka bankas galvenā funkcija ir kreditēšana, izsniegto kredītu apjomam ir vislielākais īpatsvars aktīvos. Tā arī pasaules praksē kredīta operāciju īpatsvars ieņem lielāko daļu no komercbanku aktīvajām operācijām, kas svārstās no 19% līdz 83%. Swedbank kredīta operāciju īpatsvars ir vidēji 63%. Kopumā var teikt, ka Swedbank kredītportfeļa tendence ir lejupslidoša. Tas ir skaidrojams ar to, ka banka aktīvāk pievērsās bilanču "attīrīšanai" no neatgūstamajiem kredītiem jeb krīzes gadu "bagāžas". Līdz ar kredītportfeļa amortizēšanās un norakstīšanas pieaug kredītportfeļa kvalitāte.

Tām seko „Kase un prasības pret centrālo banku”- tas ir operācijas, kas ir saistītas ar skaidrās naudas saņemšanu un izsniegšanu, kā arī prasības, kas radušās darījumos ar kredītiestādēm un ārvalstu centrālajām bankām. Parasti šī pozīcija ieņem 3. vietu un svārstās no 0 līdz 13%, bet Swedbank bankai tā ieņem 2.vietu un ir vidēji 23%. Kopējā tendence šim postenim ir augšupejoša.

„Prasības pret kredītiestādēm” arī ieņem ievērojamu daļu no aktīviem. Tas ir bankas līdzekļi korespondentbanku korespondentkontos (nostro un vostro). Izņemot 2014. gadu, šī posteņa tendence ir lejupslidoša. Ja 2012. gadā tie sastādīja 9.88%, bet 2016.gadā struktūras rādītājs samazinās līdz 1.89%, tas nozīmē, ir struktūras samazinājums par 7.99%. Šo samazinājumu

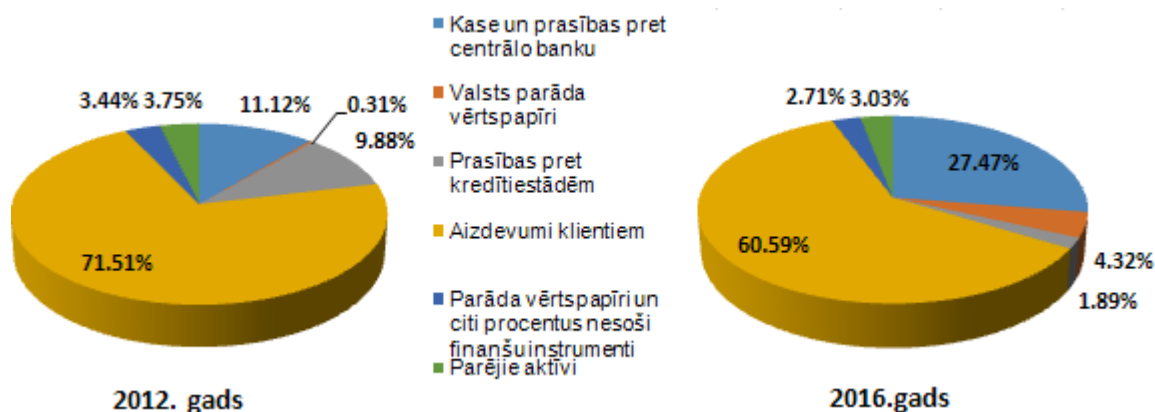
⁷⁷ Pārskats par finanšu un kapitāla tirgu 2016. gadā. Pieejams: http://www.fktk.lv/attachments/article/6203/Parskats_Q4_2016.pdf

⁷⁸ Saksonova S. Banku darbība. Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006- 197 lpp., 46.-47.lpp., 53.-54. lpp.

izskaidro tāds faktors, ka Swedbank sākot ar 2012.gadu ir ļoti rūpīgi analizējusi, kurai komercbankai piešķirt aizdevumu jeb naudas līdzekļus, tādā veidā sevi pasargājot no līdzekļu neatgūšanas riska.

Iepriekšminētās aktīva pozīcijas ietilpst banku primārajās rezervēs. Tajos tiek iekļauti tie aktīvi, kurus var nekavējoties izmantot, lai izmaksātu noguldījumus un apmierinātu pieprasījumus pēc kredītiem.⁷⁹ Tas nozīmē, ka tas ir absolūti likvīdi aktīvi.

Tādi posteņi kā „Parāda vērtspapīri un citi procentu nesošie finanšu instrumenti” un „Valsts parāda vērtspapīri” ir nepieciešami bankai likviditātes pārvaldības nolūkos, investīciju nolūkos un tirdzniecības nolūkos. To īpatsvars parasti sasniedz no 2% līdz 24%. Posteņa „Valsts parāda vērtspapīri” īpatsvars palielinās ar katru gadu, un pieauga no 0.31% 2012. gadā līdz 4.32% 2016. gadā. Posteņa „Parāda vērtspapīri un citi procentu nesošie finanšu instrumenti” tendence ir lēcienveidīga, bet salīdzinājumā ar 2012. gadu, 2016. gadā to īpatsvars kopējos aktīvos samazinājās no 3.44% līdz 2.71%. Salīdzinoši mazs īpatsvars aktīvos ir pamatlīdzekļiem, nemateriālie aktīviem, kas būtu ievērojamāks, ja tas būtu uzņēmuma analīze.

2.1. attēls Swedbank bilances nozīmīgāko aktīva posteņu struktūras sadalījums 2012. gadā un 2016. gadā, (%)⁸⁰

2.1 attēlā ir parādīta svarīgāko aktīva posteņu sadalījums struktūras ziņā. Pēc attēla datiem redzams, ka vislielākais aktīvu elements ir aizdevumi klientiem, kas 2012. gadā veidoja 71,51% un 2016. gadā- 60,59%. Aizdevumu īpatsvars samazinājās, tomēr 5 gadu laikā nav tik būtiski mainījies un vidēji sastāda 63%, kas liecina par bankas stabilitāti. Nākamais pēc īpatsvara aktīva postenis ir „Kase un prasības pret centrālo banku”. 2012. gadā šis postenis veidoja 11.12% no

⁷⁹ Saksonova S. Banku darbība. Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006- 197 lpp., 46.-47.lpp., 53.-54. lpp.

⁸⁰ Autore izveidots balstoties uz Swedbank 2012. un 2016.gada finanšu pārskatiem

kopējiem aktīviem, bet 2016. gadā īpatsvars būtiski palielinājās līdz 27.47%. „Prasības pret kredītiestādēm” posteņa jeb debitoru īpatsvars samazinājās no 9.88% līdz 1.89%. Ievērojamas izmaiņas ir postenī „Valsts parāda vērstpapīri”, kas palielinājās no 0.31% līdz 4.31% Salīdzinājumā ar 2012.gadu „Parāda vērstpapīri un citi procentus nesošie finanšu instrumenti”, posteņa īpatsvars nedaudz samazinājās 2016.gadā no 3.44% līdz 2.71%.

Banku pasīvi ir pašu kapitāls un piesaistītie fizisko un juridisko personu līdzekļi, kuri piesaistīti uz atmaksāšanas pamata ar pasīvo operāciju palīdzību un paredzēti aktīvo operāciju veikšanai.⁸¹ Pasīvu struktūra ir piesaistītie līdzekļi un pašu kapitāls. Lielāko daļu banku pasīva struktūrā ieņem nevis pašu kapitāls, bet gan piesaistītie līdzekļi. Ar to bankas atšķirās no pārējiem uzņēmumiem. Banku pašu kapitāla īpatsvars ir līdz 20%. Tas ir skaidrojams ar to, ka banka, pildot finanšu starpnieka lomu, strādā ar piesaistītiem resursiem. Bet priekš komercuzņēmumiem pašu kapitālam ir jābūt ap 50-60%, citādi tas liecinātu par augstu risku un finanšu nestabilitāti. Atsevišķu banku resursu sastāvs un struktūra var būt ļoti atšķirīgi. Tas ir atkarīgs no vairākiem faktoriem: bankas pašu kapitāla un pamatkapitāla lielums; bankas darbības īpatnības, kas ir saistītas ar operāciju veidiem, klientu kvantitāte un kvalitāte, bankas kredītpolitika.⁸²

Swedbank bankas struktūra atbilst bankas normai - saistības ir apmēram 80%, bet pašu kapitāls 20%. Pasīvā lielākais īpatsvars ir klientu noguldījumiem. Noguldījumi - ir saistības pret nebankām, tostarp pieprasījuma noguldījumi, termiņnoguldījumi, noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu, kā arī saistības, kas radušās repo darījumu rezultātā.⁸³ Šīm postenim ir pozitīva dinamika struktūras ziņā, jo ar katru kādu to īpatsvars kopējos pasīvos palielinās. Noguldījumu vidējais īpatsvars ir ap 75%. Piecu gadu laikā noguldījumu īpatsvars palielinājās no 64.61% līdz 84.39%.

„Saistības pret kredītiestādēm” ir nozīmīgs pasīva postenis, kurā ietilpst saistības pret Latvijas Banku, kredītiestādēm, un ārvalstu centrālajām bankām. Swedbank bankai šī posteņa īpatsvars kopējos aktīvos pēdējos gados samazinās. Salīdzinājumā ar 2012. gadu saistības pret kredītiestādēm samazinājās no 13.81% līdz 0.32%, kas ir laba tendence.

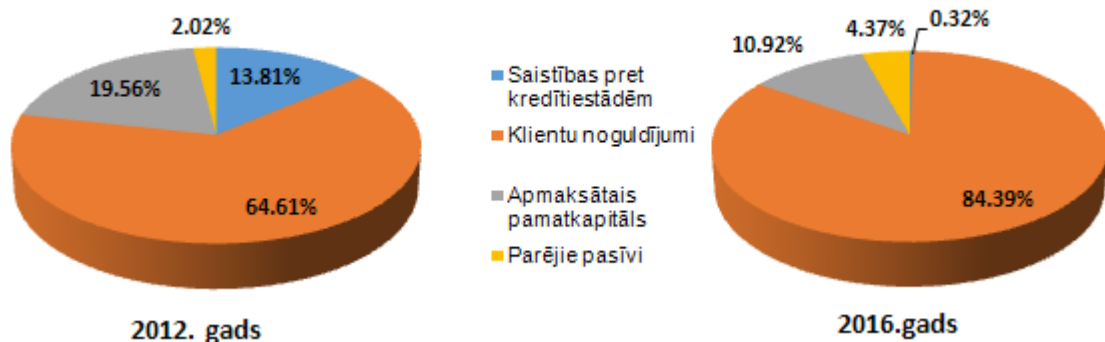
Bankas pašu kapitāls kalpo par nodrošinājumu neparedzētu zaudējumu gadījumā. Tas ir statūtu kapitāls, rezerves fondi, nesadalītā peļņa un citi pašu avoti, kuri veido pirmā līmeņa kapitālu

⁸¹ *Saksonova S. Banku darbība. Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006- 197 lpp., 53.-55.lpp*

⁸² *Turpāt*

⁸³ *Turpāt*

jeb pamatkapitālu, kā arī otra līmeņa kapitāla elementi jeb rezerves.⁸⁴ Kā jau iepriekš minēts Swedbank pašu kapitāla īpatsvars svārstās 20% robežās. No tā apmēram 18% veido apmaksātais pamatkapitāls, kura īpatsvars ar katru gadu samazinās, un apmēram 2% veido pārskata gada peļņa, kura struktūras ziņā ir stabila.

2.2. attēls Swedbank bilances nozīmīgāko pasīva posteņu struktūras sadalījums 2012. gadā un 2016. gadā, (%)⁸⁵

2.2 attēlā parādīta svarīgāko pasīva posteņu struktūra. Gan 2012. gadā, gan 2016. gadā lielāko īpatsvaru aizņem klientu noguldījumi, kas 2012. gadā sastāda 64.61%, bet 2016. gadā- 84.39%. Pēc autores domām, tas varētu nozīmēt, ka cilvēki sāka vairāk uzticēties bankām, ka arī varbūt Swedbank noguldījumu nosacījumi ir izdevīgāki nekā citām bankām. Bankas apmaksātais kapitāls struktūrās ziņā samazinājās no 19.56% līdz 10.92%. Svarīgi atzīmēt, ka bankas saistības pret kredītiestādēm jeb kreditori būtiski samazinājās. Ja 2012. gadā šī posteņa īpatsvars bija 13.81% kopējos pasīvos, tad 2016. gadā tas sastāda tikai 0.32%. Autore uzskata, ka pasīvu struktūra kopumā uzlabojas.

⁸⁴ **Saksonova S.** *Banku darbība. Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006- 197 lpp., 54.lpp*

⁸⁵ *Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. un 2016.gada finanšu pārskatiem*

Veicot bilances horizontālo analīzi, autore rēķināja dinamikas indeksus attiecībā pret iepriekšējo gadu, nevis pret bāzes gadu.

2.2. tabula

Swedbank bilances nozīmīgāko aktīva posteņu horizontālā analīze 2012.-2016.gads, (%)⁸⁶

	Struktūras rādītāji, %				
	2016	2015	2014	2013	2012
Kase un prasības pret centrālo banku	27.47%	32.45%	18.89%	26.37%	11.12%
Valsts parāda vērtspapīri	4.32%	3.78%	1.73%	0.33%	0.31%
Prasības pret kredītiestādēm	1.89%	2.36%	8.66%	1.17%	9.88%
Aizdevumi klientiem	60.59%	56.55%	60.37%	64.65%	71.51%
Parāda vērtspapīri un citi procentus nesoši finanšu instrumenti	2.71%	1.87%	6.83%	4.12%	3.44%
Kopējie aktīvi	-3.01%	6.59%	0.41%	5.21%	0.46%

Aktīvu dinamika: Redzams, ka kopējo aktīvu pieauguma tempu dinamika ir ļoti lēcienvēidīga. Salīdzinot 2011. gadu ar 2012. kopējie aktīvi pieauga par 0.46%, jo palielinājās postenis „Kase un prasības pret centrālo banku”, bet samazinājās posteņi „Valsts parāda vērtspapīri” un „Prasības pret kredītiestādēm”. Tad 2013. gadā kopējie aktīvi pieauga jau par 5.21%. Tas ir saistīts to, ka palielinājās „Kase un prasības pret centrālo banku”, „Valsts parāda vērtspapīri”, „Prasības pret kredītiestādēm”. 2013. gadā kreditēšanas apmēru kritums, peļņas iespēju meklējumi un pieprasījums pēc likvīdiem ieguldījumiem ir sekmējis banku vērtspapīru portfeļa pieaugumu, tāpēc banku ieguldījumi vērtspapīros palielinājās. Salīdzinājumā ar 2013. gadu, 2014. gadā aktīvu pieaugums bija krietni mazāks- par 0.41%. 2015. gadā aktīvu pieaugums bija visbūtiskākais, par 6.59%, saistībā ar vairāku posteņu palielinājumu, bet, galvenokārt, „Kase un prasības pret centrālo banku” palielinājumu. 2016.gadā aktīvi samazinājās par 3.01%.

Pēc autores domām būtu svarīgi pievērst uzmanību bankas kredītu dinamikas analīzei pēdējos 5 gados. Redzams, ka kredītu dinamika ir pārsvarā lejupslīdoša, izņemot 2016. gadu. Salīdzinājumā ar 2011. gadu postenis „Aizdevumi klientiem” samazinājās par 0.46%, un kā liecina FKTK finanšu

⁸⁶ *Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2011. -2016.gada finanšu pārskatiem*

atskaites par 2012. gadu, kopēja banku sektora kredītportfeļa sarukuma temps samazinājās. Kaut gan 2012. gadā Swedbank kredītportfeli palielināja aizdevumi uzņēmumiem, tomēr tas samazinājās privātpersonu un kredītiestāžu dēļ. 2013. gadā neto kredītportfelis turpināja samazināties par 4.88%. Samazinājums vērojams gan privātpersonu, gan uzņēmumu segmentā. To arvien ietekmē pārlikto saistību samazināšanās ekonomikā un uzņēmumu piesardzība investīciju veikšanā. Arī problemātisko kredītu bruto apjoms turpināja samazināties gada garumā.⁸⁷ 2014. gadā kreditēšanas tendencēs pozitīvu izmaiņu nebija. „Aizdevumi klientiem” samazinājās par 6.23%. Līdz ar to Swedbank turpināja attīstīt kreditēšanas nosacījumus uzņēmumiem, uzlabojot pieteikumu izskatīšanas ātrumu, sniedzot konsultācijas, tostarp arvien aktīvāk arī attālināti, kā arī pilnveidojot cenošanas konkurētspēju. Tika ieviesti arī jauni risinājumi un uzlaboti nosacījumi mazā un vidējā biznesa finansēšanas produktiem – līzings, mikrokredīts.⁸⁸ Bankas kredītportfelis 2015. gadā stabilizējās. Tas jau samazinājās krietni mazāk- par 0.15%. Tas ir skaidrojams ar to, ka pieprasījums pēc finansējuma audzis gan privātpersonām, gan uzņēmumiem. Daudzi uzņēmumi ir nostiprinājuši savas pozīcijas tirgū, ir sākuši plānot eksportu, un tam bija nepieciešamas lielākas ražošanas jaudas. Savukārt algu kāpums, zema patēriņa cenu izaugsme un pakāpeniska bezdarba līmeņa samazināšanās uzlaboja mājsaimniecību finansiālo stāvokli – tas veicināja optimismu par nākotni un pieprasījumu pēc finansējuma, lielākoties ģimenes mājokļa iegādei.⁸⁹ Salīdzinājumā ar 2015. gadu, 2016. gadā izsniegto kredītu apjoms palielinājās vēl ievērojamāk- par 3.91%. Pieaugums bija vērojams visos portfeļu veidos, tai skaitā uzņēmumu kreditēšanā, patēriņa finansēšanā, līzīngā un hipotekārajā kreditēšanā. To apliecina arī FKTK dati, ka pirmo reizi kopš 2008. gada banku kopējais kredītportfelis uzrādīja stabilu pieaugumu. To sekmējusi gan Latvijas ekonomiskā izaugsme, gan arī zemās procentlikmes.

Rezumējot, autore var teikt, ka kredītportfeļa dinamika var mainīties atkarībā no vairākiem faktoriem: ekonomiskās apstākļiem, sabiedrības uzticības bankām, sabiedrības maksātspējas, atsevišķu uzņēmējdarbības nozaru problēmām vai kāpumiem, bankas mērķiem. Svarīgi atzīmēt, ka kopumā Swedbank kredītportfeļa dinamika ir ļoti līdzīga dinamikai kopējā banku sektorā.

⁸⁷ Swedbank 2013. gada finanšu pārskats. Pieejams:

https://www.swedbank.lv/static/pdf/reports/annual/swedbank_gada_finansu_parskats_2013_lv.pdf

⁸⁸ Swedbank 2014. gada finanšu pārskats. Pieejams:

https://www.swedbank.lv/static/pdf/reports/annual/swedbank_gada_finansu_parskats_2014_lv.pdf

⁸⁹ Turpāt

**Swedbank bilances nozīmīgāko pasīva posteņu horizontālā analīze 2012.-2016.gads,
(%)⁹⁰**

	Struktūras rādītāji, %				
	2016	2015	2014	2013	2012
Saistības pret kredītiestādēm	-19.17%	18.73%	-93.62%	-58.25%	-56.54%
Klientu noguldījumi	7.85%	7.39%	3.49%	19.01%	40.59%
Kopējās saistības	7.46%	7.01%	-2.34%	3.54%	-2.12%
Apmaksātais pamatkapitāls	-39.02%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Nesadalīta peļņa	-60.87%	55.49%	-324.84%	0.00%	-75.49%
Pārskata gada peļņa	-28.89%	12.72%	2.70%	5.51%	-9.25%
Kopējais pašu kapitāls	-40.12%	5.11%	11.35%	12.42%	13.35%

Saistību dinamika: Salīdzinājumā ar 2011.gadu Swedbank bankas saistības samazinājās par 2.12%, tas ir skaidrojams ar to ka, 2012. gada laikā banka pilnībā atmaksāja subordinētās saistības 87.9 miljonu latu (125.1 miljonu eiro) apmērā un samazināja savas saistības pret kredītiestādēm par 636.8 miljoniem latu (906.1 miljoniem eiro). 2013. gadā saistības pieauga par 3.54%, to veicināja klientu noguldījumu apjoma palielinājums. Autore secina, ka depozītu apjomu pieaugums ir saistīts ar sabiedrības pieaugušo uzticību bankām, finanšu paradumu maiņu, gan ar vēlmi pariet uz eiro ērtāk. 2014. gadā kopējās saistības samazinājās par 2.3%, klientu noguldījumu apjoms turpināja palielināties, bet samazinājās saistībās pret kredītiestādēm. 2015. gadā un 2016. gadā saistības krietni pieauga, noguldījuma apjomu palielinājuma dēļ gan uzņēmumu, gan privātpersonu segmentā. Pēc autores domām, tas varētu būt skaidrojams, ar to ka ekonomika atjaunojas pēc krīzes, sabiedrībai veidojušies uzkrājumi, ko varētu veikt noguldījumos.

Pašu kapitāla dinamika: 2012. gadā kapitāls un rezerves palielinājās par 13.3%. Pamatkapitāls un rezerves bija nemainīgi, bet palielinājumu veica postenis „Nesadalīta peļņa”. 2013. gadā palielinājums par 12.4% saistīts ar „Pārskata gada peļņas” palielinājumu. Šajā gadā Swedbank aktīvo klientu skaits Latvijā palielinājās par 37 tūkstošiem. 2014. gadā palielinājās gan

⁹⁰ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2011.-2016.gada finanšu pārskatiem

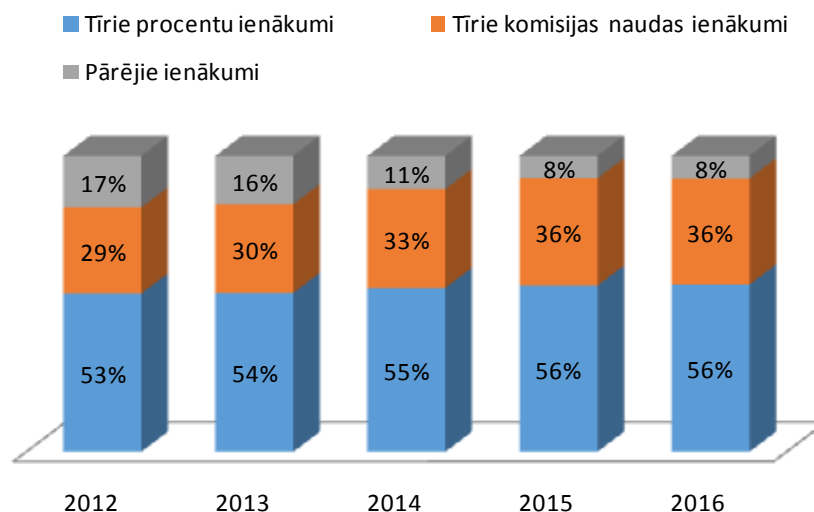
„Nesadalīta peļņa”, gan „Pārskata gada peļņa”. 2015. gadā rādītājs samazinājās līdz 5.1%, jo akcionāriem tika izmaksātas dividendes par 2014. gadu. 2016. gadā kapitāls un rezerves būtiski samazinājās, saistībā ar apmaksāta pamatkapitāla samazinājumu, lai optimizētu kapitāla struktūru. Kā arī samazinājās postenis „Pārskata gada peļņa” salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Rezultātu pamatā ietekmējusi iepriekš veikto uzkrājumu atbrīvošana mazākos apjomos nekā iepriekš.

2.2. A/S Swedbank peļņas vai zaudējumu aprēķina strukturāli-dinamiskā analīze 2012. – 2016. gadā

Banku pelnītspēja atspoguļojas banku peļņas un zaudējumu pārskatā, kurā dominē divas neto ieņēmumu grupas, kas ietver arī izdevumus. Pirmā grupa ir tīrie procentu ieņēmumi. Tīrie procentu ieņēmumi atspoguļo procentu ieņēmumu no dažādiem finanšu aktīviem - kredītiem, obligācijām, nākotnes līgumiem u.c. - pārsvaru pār procentu izdevumiem, kas rodas, piemēram, maksājot par noguldījumiem, pašu emitētajiem vērtspapīriem un nākotnes līgumiem. Otro grupu veido tīrie neprocentu ieņēmumi, kas parāda iekasētās komisijas naudas tīros ieņēmumus - starpību starp saņemto un samaksāto komisijas naudu. Šajā grupā ietilpst arī tīrā peļņa no darījumiem ar vērtspapīriem un ārvalstu valūtu. Tie var radīt zaudējumus, savukārt ar tīrajiem neprocentu ieņēmumiem saistīti zaudējumi ir vairāk teorētiski. Izdevumu lielākie posteņi ir administratīvie izdevumi, izdevumi uzkrājumiem nedrošiem parādiem, nemateriālo aktīvu un pamatlīdzekļu vērtības nolietojums un norakstīšana.⁹¹

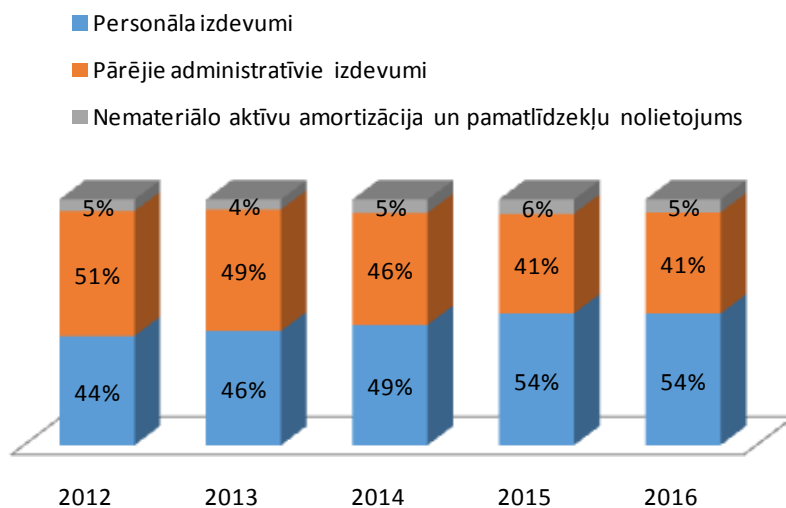
Autore veikusi peļņas vai zaudējumu aprēķina struktūras analīzi no 2012. līdz 2016. gadam. Tika veikta kopējo ienākumu un kopējo izdevumu struktūras analīze.

⁹¹ <https://www.bank.lv/auditorijas/medijiem/latvijas-bankas-informacija-presei/403-publikacijas/averss-un-reverss/4525-latvijas-bankas-prot-pelnit>

2.3. attēls Swedbank kopējo ienākumu struktūras sadalījums 2012.-2016.gads, (%) ⁹²

Kā redzams 2.3 attēlā piecu gadu laikā lielāko īpatsvaru kopējos bankas ienākumos ieņem tīrie procentu ienākumi- vidēji 55%. To īpatsvaram ir pozitīva dinamika, jo tie aug ar katru gadu. Autore uzskata, ka tas ir pozitīvi, jo bankai arī ir jāpelna pārsvarā no kredītu procentiem. Nākamais elements ir tīrie komisijas naudas ieņēmumi, kas ir vidēji 33%. To īpatsvars kopējos ieņēmumos arī aug ar katru gadu. Apmēram 12% aizņem pārējie ienākumi. Redzams, ka struktūra būtiski nemainās. Pēc autores domām, ienākumi ir pietiekoši labi strukturāli sadalīti.

2.4. attēls Swedbank kopējo izdevumu struktūras sadalījums 2012.-2016.gads, (%) ⁹³

⁹² Autore izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

⁹³ Turpāt

Uz 2.4. attēla redzama izdevumu struktūra. No 2012. līdz 2013. gadam bankas lielākie izdevumi bija pārējie administratīvi izdevumi, tomēr no 2014. līdz 2016. gadam struktūra mainījās un lielāko īpatsvaru ieņēma personāla izdevumi. Nemateriālo aktīvu amortizācijas un pamatlīdzekļu nolietojuma īpatsvars ir mazs, un vidēji sastāda 5%. Piecu gadu laikā struktūra nav būtiski mainījusies.

2.4. tabula

Swedbank neto procentu ienākumu dinamika 2012.-2016. gads⁹⁴

		2016	2015	2014	2013	2012
Absolūtie rādītāji tūkst. EUR	Tīrie procentu ienākumi	105393	103938	106775	114251	98828
	Novirze	1455	-2837	-7476	15423	-6864
Relatīvie rādītāji	Dinamikas indekss	1.014	0.973	0.935	1.156	0.935
	%	1.4	-2.7	-6.5	15.6	-6.5

2011. gadu salīdzinot ar 2012. gadu neto procentu ienākumi samazinājās par 6.5% jeb par 6864 tūkst. EUR. Salīdzinot 2012. un 2013. gadu neto procentu ienākumi būtiski palielinājās par 15.6% jeb par 15423 tūkst. EUR. Šis kāpums galvenokārt skaidrojams ar parāda vērtspapīru apjoma palielināšanos un procentu izdevumu samazināšanos vairāk nekā divās reizēs. 2014. gadā neto procentu ienākumi atkal samazinājās, kas ir saistīts ar kredītportfeļa samazināšanos. 2015. gada tie turpināja samazināties līdz ar procentu izdevumu samazināšanos. 2016. gadā redzams neliels kāpums par 1.4% kredītportfeļa un parāda vērtspapīru pieauguma dēļ.

⁹⁴ *Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2011.-2016.gada finanšu pārskatiem*

Swedbank neto komisijas naudas ienākumu dinamika 2012.-2016. gads⁹⁵

		2016	2015	2014	2013	2012
Absolūtie rādītāji tūkst. EUR	Tīrie komisijas naudas ienākumi	66951	67178	64348	63787	53873
	Novirze	-227	2830	561	9915	4614
Relatīvie rādītāji	Dinamikas indekss	0.997	1.044	1.009	1.184	1.094
	%	-0.3	4.4	0.9	18.4	9.4

Nozīmīgu ieņēmumu daļu nodrošina komisijas nauda, ko bankas iekasē par pakalpojumu sniegšanu klientiem. Izņemot 2012. gadu neto komisijas naudas ienākumos pārsvarā vērojamā pozitīva dinamika, jo komisijas naudas ieņēmumi sāka pakāpeniski palielināties, bet izdevumi samazināties. 2013. gadā neto komisijas naudas ienākumi palielinājās par 4.4%. Tad 2014. gadā tie palielinājās par 0.9%. 2015. un 2016. gadā neto komisijas nauda ienākumi palielinājās visbūtiskāk, pateicoties lielākai klientu aktivitātei ikdienas pakalpojumu lietošanā, kā arī ienākumiem no aktīvu pārvaldīšanas.

Swedbank kopējo izdevumu dinamika 2012.-2016.gads⁹⁶

		2016	2015	2014	2013	2012
Absolūtie rādītāji tūkst. EUR	Izdevumi kopā	76822	74457	76983	86946	79264
	Novirze	2365	-2526	-9963	7682	-6525
Relatīvie rādītāji	Dinamikas indekss	1.032	0.967	0.885	1.097	0.924
	%	3.2	-3.3	-11.5	9.7	-7.6

Salīdzinājumā ar 2011. gadu kopējie izdevumi samazinājās par 7.6%, jo būtiski samazinājās administratīvie izdevumi. 2013. gadā izdevumi palielinājās par 9.7%, jeb par 7682 tūkst. EUR,

⁹⁵ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2011.-2016.gada finanšu pārskatiem

⁹⁶ Turpāt

saistībā ar pārējo administratīvo izdevumu palielināšanos. Salīdzinot 2014. gadu ar 2013. gadu kopējie izdevumi atkal samazinājās par 11.5%. 2015. gadā izdevumi turpināja samazināties, pateicoties mazākiem izdevumiem par telpām, IT un konsultāciju pakalpojumiem. 2016. gadā izdevumi nedaudz palielinājās par 3.2% jeb par 2365 tūkst. EUR.

2.7. tabula

Swedbank pārskata gada peļņa dinamika 2012.-2016. gads ⁹⁷

		2016	2015	2014	2013	2012
Absolūtie rādītāji tūkst. EUR	Pārskata gada peļņa	92896	130636	115898	112847	106952
	Novirze	-37740	14738	3051	5895	-10906
Relatīvie rādītāji	Dinamikas indekss	0.711	1.127	1.027	1.055	0.907
	%	-28.9	12.7	2.7	5.5	-9.3

2011. gadu salīdzinot ar 2012. gadu pārskata gada peļņa samazinājās par 9.3% jeb par 10906 tūkst. EUR. 2013. gadā pārskata gada peļņa palielinājās par 5.5%, kas ir skaidrojams ar neto procentu ienākumu un neto komisijas naudas pieaugumu. 2014. Palielinājās neto komisijas naudas ienākumi un samazinājās kopējie izdevumi, līdz ar to pārskata gada peļņa palielinājās par 2.7%. 2015. gadā bankas pārskata gada peļņa sasniedza 115898 tūkst. EUR, kas salīdzinājumā ar 2014. gadu ir par 12.7% vairāk. Peļņas pieaugums galvenokārt saistīts ar pamatdarbības peļņas palielināšanos un kopējo izdevumu samazināšanos. 2016. gadā pārskata gada peļņa krietni saruka pamatdarbības peļņas samazinājuma dēļ.

⁹⁷ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2011. -2016.gada finanšu pārskatiem

3. A/S SWEDBANK DARBĪBAS FINANŠU RĀDĪTĀJU ANALĪZE 2012.– 2016. GADĀ

3.1. A/S Swedbank likviditātes rādītāju analīze 2012. – 2016.gadā

Likviditātes riska pārvaldīšana ir nozīmīgs Swedbank darbības aspekts. Likviditātes risks tiek pastāvīgi mērīts, uzraudzīts, prognozēts un analizēts, balstoties uz dažādiem laika periodiem, ar visaptverošu mērķi nodrošināt, ka banka spēj vienmēr laikā izpildīt savas saistības, bez pēkšņas nepieciešamības piespiedu kārtā pārdot savus aktīvus par neizdevīgiem nosacījumiem.

Tekošās likviditātes aprēķinam autore izpētīja Swedbank gada pārskatu aktīvu un pasīvu termiņanalīzi, un apkopoja izejas datus sekojošā tabulā.

3.1 tabula

Swedbank izejas dati tekošās likviditātes rādītāju aprēķinam 2012. – 2016. gads, tūkst.
EUR⁹⁸

	2016	2015	2014	2013	2012
Kase un prasības pret centrālo banku	1445838	1761284	612041	1262193	535774
Valsts parāda vērtspapīri	227375	205315	88135	16483	14835
Prasības pret kredītiestādēm	39380	104314	146776	51563	435763
Parāda vērtspapīri un citi procentus nesoši finanšu instrumenti	142459	101607	347939	208879	165918
Akcijas un līdzdalība citos uzņēmumos	300	230	230	28	68945
Atvasinātie finanšu instrumenti	10266	8759	10210	9489	12298
Kopā likvidie aktīvi	1857368	2174765	1197135	1541159	1235545
Tekošās saistības	3925530	3798589	3081114	2661162	2198643

Tekošās likviditātes rādītāja aprēķins:

$$LR (2012. g.) = \frac{1235545}{2198643} \times 100\% = 56.20\%$$

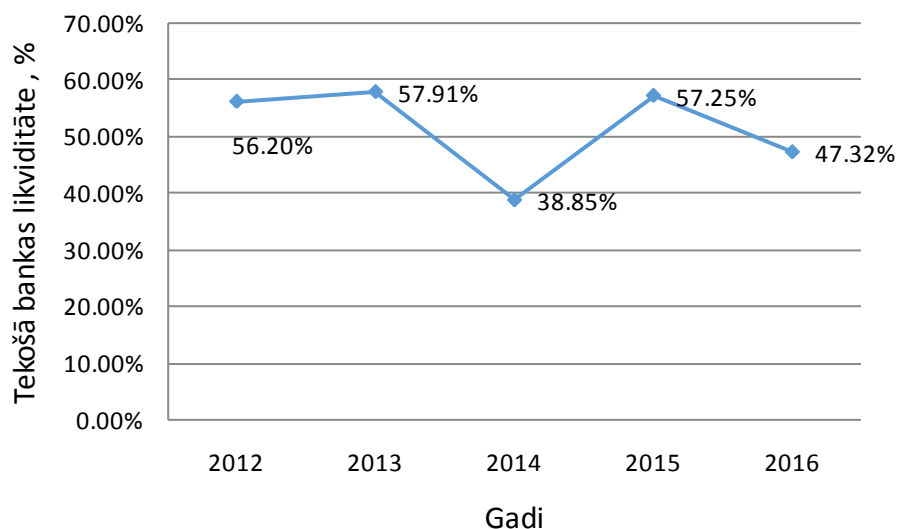
$$LR (2013. g.) = \frac{1541159}{2661162} \times 100\% = 57.91\%$$

⁹⁸ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

$$LR (2014. g.) = \frac{1197135}{3081114} \times 100\% = 38.85\%$$

$$LR (2015. g.) = \frac{2174765}{3798589} \times 100\% = 57.25\%$$

$$LR (2016. g.) = \frac{1857368}{3925530} \times 100\% = 47.32\%$$

3.1.attēls Swedbank tekošās likviditātes izmaiņas laika posmā no 2012. līdz 2016. gadam, (%)

Pēc 3.1. attēla datiem redzama tekošās likviditātes dinamika piecu gadu laikā. Kopumā autore secina, ka Swedbank tekošā likviditāte ir augstā līmeni. Viszemākā tekošā likviditāte bija 2014. gadā, jo būtiski samazinājās „Kase un prasības pret centrālo banku”. Saskaņā ar FKTK prasībām Swedbank ir pienākums uzturēt tekošo likviditāti vismaz 30% apmērā. Banka izpilda prasības.

3.2.tabula

Swedbank izejas dati likviditātes rādītājam L₁ aprēķinam 2012. – 2016.gadā, tūkst. EUR ⁹⁹

	2016	2015	2014	2013	2012
Augsti likvīdie aktīvi	1857368	2174765	1197135	1541159	1235545
Kopējie aktīvi	5264051	5427645	5092213	5071212	4819973

L₁ rādītāja aprēķins:

$$L_1(2012. g.) = \frac{1235545}{4819973} \times 100\% = 25.63\%$$

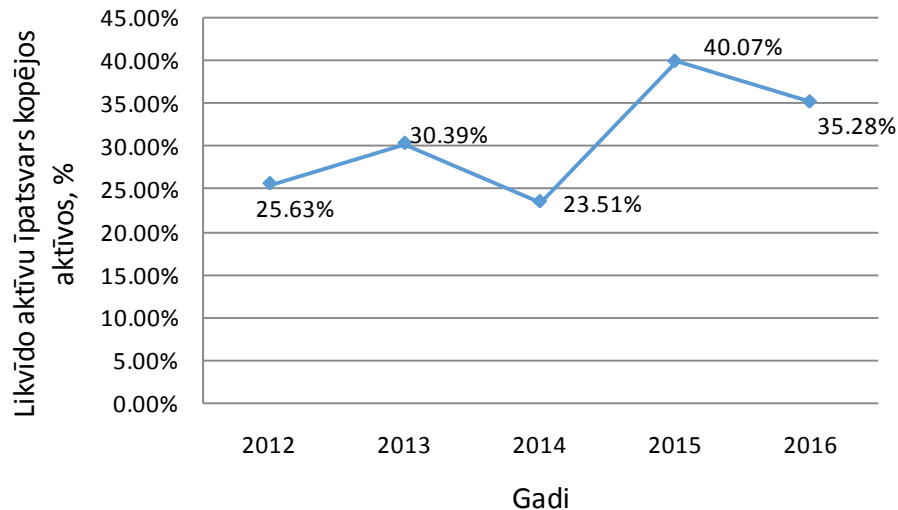
⁹⁹ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

$$L_1(2013. g.) = \frac{1541159}{5071212} \times 100\% = 30.39\%$$

$$L_1(2014. g.) = \frac{1197135}{5092213} \times 100\% = 23.51\%$$

$$L_1(2015. g.) = \frac{2174765}{5427645} \times 100\% = 40.07\%$$

$$L_1(2016. g.) = \frac{1857368}{5264051} \times 100\% = 35.28\%$$

3.2.attēls Swedbank likvido aktīvu īpatsvara kopējos aktīvos izmaiņas laika posmā no 2012. līdz 2016. gadam, (%)

Likviditātes rādītājs L_1 parāda cik liels īpatsvars ir likvīdiem aktīviem kopējos aktīvos. Šim rādītājam laika posmā no 2012. gada līdz 2016. gadam vērojama pozitīva tendence. Piecu gadu laikā rādītājs palielinājās apmēram par 10 procentu punktiem. Tas norāda uz bankas spēju, nepieciešamības gadījumā realizēt tirgū likvīdus aktīvus un izpildīt saistības pret klientiem. Vislielākais pieaugums vērojams 2015. gadā, saistībā ar „Kase un prasības pret kredītiestādēm” un „Valsts parāda vērtspapīri” posteņu palielinājuma.

3.3.tabula

Swedbank izejas dati likviditātes rādītājam L_2 aprēķinam 2012. – 2016.gadā, tūkst. EUR ¹⁰⁰

	2016	2015	2014	2013	2012
Nebankām izsniegtie kredīti	3189487	3069555	3074067	3278471	3446654
Kopējie aktīvi	5264051	5427645	5092213	5071212	4819973

¹⁰⁰ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

L₂ rādītāja aprēķins:

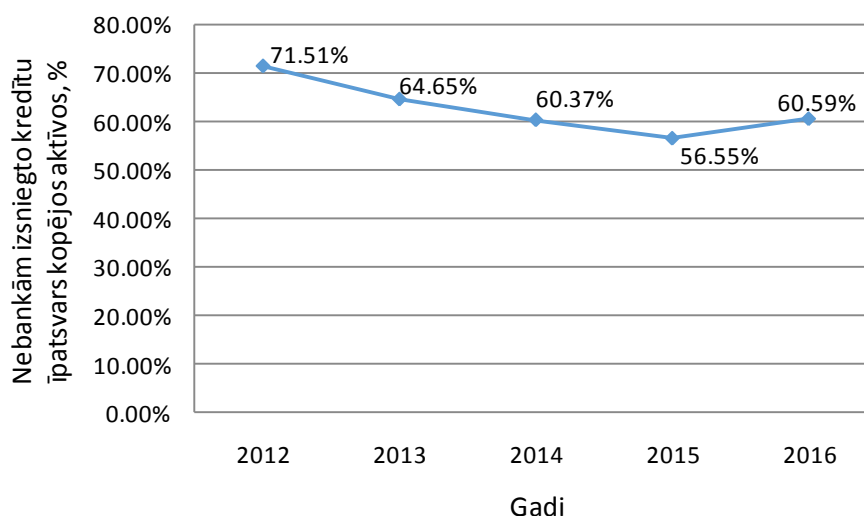
$$L_2(2012. g.) = \frac{3446654}{4819973} \times 100\% = 71.51\%$$

$$L_2(2013. g.) = \frac{3278471}{5071212} \times 100\% = 64.65\%$$

$$L_2(2014. g.) = \frac{3074067}{5092213} \times 100\% = 60.37\%$$

$$L_2(2015. g.) = \frac{3069555}{5427645} \times 100\% = 56.55\%$$

$$L_2(2016. g.) = \frac{3189487}{5264051} \times 100\% = 60.59\%$$

3.3.attēls Swedbank nebankām izsniegto kredītu īpatsvara kopējos aktīvos izmaiņas laika posmā no 2012. līdz 2016. gadam, (%)

Pēc aprēķinātiem datiem darba autore secina, ka likviditātes rādītājs L₂ atrodas salīdzinoši augstā līmenī. Tomēr tā tendence piecu gadu laikā ir lejupslīdoša. Salīdzinājumā ar 2012 gadu, kad rādītājs bija 71.51%, 2016. gadā tas samazinājās par 10% procentu punktiem, kas ir labs rezultāts. Kredīti ir ļoti nelikvīds aktīvs, un jo lielāks ir to īpatsvars kopējos aktīvos, jo sliktāk. Swedbank gadījumā banka cenšas diversificēt aktīvus.

Swedbank izejas dati likviditātes rādītājam L_3 aprēķinam 2012. – 2016.gadā, tūkst. EUR ¹⁰¹

	2016	2015	2014	2013	2012
Nebankām izsniegtie kredīti	3189487	3069555	3074067	3278471	3446654
Noguldījumi	4442101	4118607	3835308	3705982	3114002

L_3 rādītāja aprēķins:

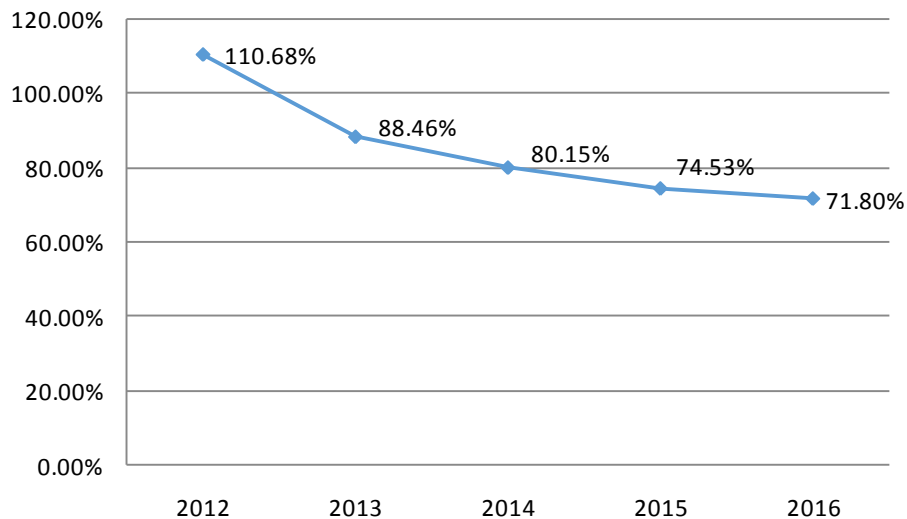
$$L_3(2012. g.) = \frac{3446654}{3114002} \times 100\% = 110.68\%$$

$$L_3(2013. g.) = \frac{3278471}{3705982} \times 100\% = 88.46\%$$

$$L_3(2014. g.) = \frac{3074067}{3835308} \times 100\% = 80.15\%$$

$$L_3(2015. g.) = \frac{3069555}{4118607} \times 100\% = 74.53\%$$

$$L_3(2016. g.) = \frac{3189487}{4442101} \times 100\% = 71.80\%$$

3.4.attēls Swedbank nebankām izsniegto kredītu īpatsvara noguldījumos izmaiņas laika posmā no 2012. līdz 2016. gadam, (%)

¹⁰¹ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

Pēc aprēķinātiem datiem darba autore secina, ka piecu gadu laikā rādītāja tendence ir pozitīva, jo ar katru gadu nebankām izsniegto kredītu īpatsvars noguldījumos samazinās. Banka piesaista līdzekļus noguldījumā veidā, ar kurām finansē kredītus. 2012. gadā rādītājs bija virs 100%, kas ir negatīvs signāls, jo banka novirza visus līdzekļus kredītu finansēšanai. Taču sākot ar 2013. gadu situācija uzlabojas un rādītājs sāka samazināties, un tā kā tas ir zem 100%, tas nozīmē, ka banka diversificē līdzekļus.

3.5.tabula

Swedbank izejas dati likviditātes rādītājam L₄ aprēķinam 2012. – 2016.gadā, tūkst. EUR¹⁰²

	2016	2015	2014	2013	2012
Pieprasījuma noguldījumi	3912460	3781140	2982234	2626880	2163612
Noguldījumi	4442101	4118607	3835308	3705982	3114002

L₄ rādītāja aprēķins:

$$L_4(2012. g.) = \frac{2163612}{3114002} \times 100\% = 69.48\%$$

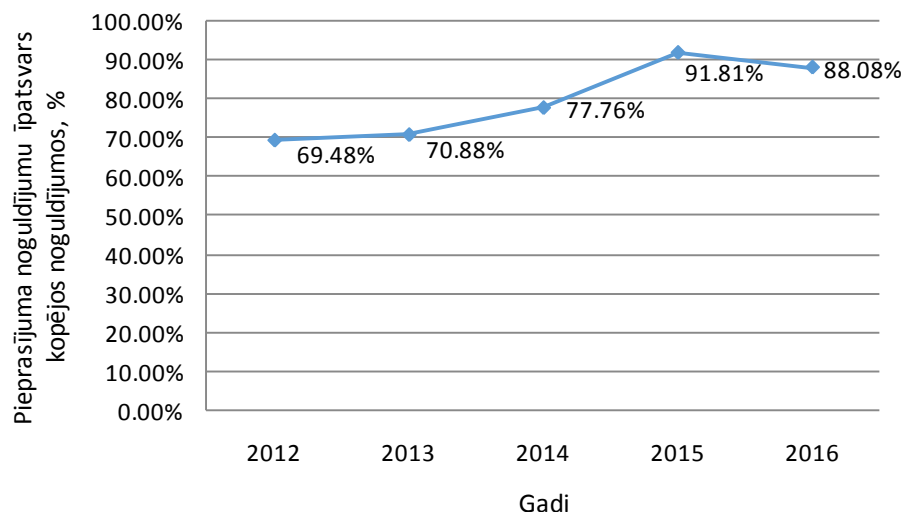
$$L_4(2013. g.) = \frac{2626880}{3705982} \times 100\% = 70.88\%$$

$$L_4(2014. g.) = \frac{2982234}{3835308} \times 100\% = 77.76\%$$

$$L_4(2015. g.) = \frac{3781140}{4118607} \times 100\% = 91.81\%$$

$$L_4(2016. g.) = \frac{3912460}{4442101} \times 100\% = 88.08\%$$

¹⁰² Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

3.5.attēls Swedbank pieprasījuma noguldījumu īpatsvara kopējos noguldījumos izmaiņas laika posmā no 2012. līdz 2016. gadam, (%)

Piecu gadu laikā L₄ likviditātes rādītāja jeb pieprasījuma noguldījumu īpatsvara kopējos noguldījumos tendence ir augoša. 2012. gadā tas bija 69.48%, bet 2016. gadā 88.08%. Tas nozīmē, ka 2016. gadā klientu noguldījumu apjoms līdz 1 mēnesim sastādīja lielāko daļu no kopējiem noguldījumiem. Šāda augoša tendence ir negatīva parādībā, jo pieprasījuma noguldījumi ir ļoti nestabila bankas resursu daļa, tā kā banka nevar paredzēt, kad klients izņems pieprasījuma noguldījumus. Jo lielāks ir šis rādītājs, jo ir mazāka bankas drošība no likviditātes viedokļa.

3.2. A/S Swedbank rentabilitātes analīze pēc Dupont modeļa 2012. – 2016.gadā

Pirms rentabilitātes rādītāju analīzes autore izpētīja Swedbank bilances aktīvu un pasīvu. Kā bija jau iepriekš minēts ROAE rādītājam tiek ņemta peļņa pēc nodokļu nomaksas.

3.6. tabula

Swedbank izejas dati pašu kapitāla rentabilitātes jeb ROAE rādītāja aprēķinam

2012. – 2016.gadā, tūkst. EUR¹⁰³

	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pārskata gada peļņa	92896	130636	115898	112846	106952	-
Pašu kapitāls	715606	1195117	1137042	1021160	908314	801363
Vidējais pašu kapitāls	955362	1166080	1079101	964737	854839	-

¹⁰³ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

ROAE rādītāja aprēķins:

$$ROAE(2012. g.) = \frac{106952}{854839} \times 100\% = 12.51\%$$

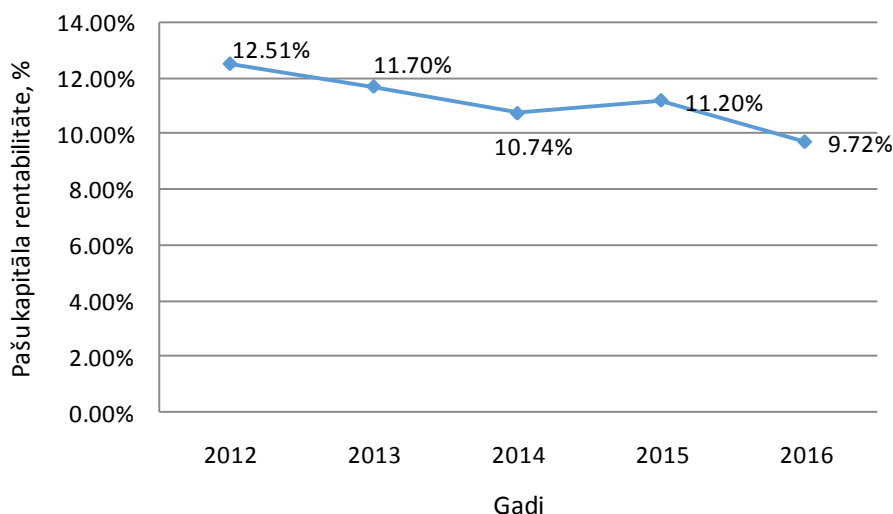
$$ROAE(2013. g.) = \frac{112846}{964737} \times 100\% = 11.70\%$$

$$ROAE(2014. g.) = \frac{115898}{1137042} \times 100\% = 10.74\%$$

$$ROAE(2015. g.) = \frac{130636}{1166080} \times 100\% = 11.20\%$$

$$ROAE(2016. g.) = \frac{92896}{955362} \times 100\% = 9.72\%$$

Pēc aprēķinātiem datiem darba autore secina, ka piecu gadu laikā rādītāja tendence ir negatīva. Kaut gan pārskata gada peļņa un pašu kapitāls aug, tomēr ROAE būtu lielāks ja pārskata gada peļņa augtu ātrāka tempā nekā pašu kapitāls. Piecu gadu laikā no 12.51% ROAE samazinājās līdz 9.72%. 2016. gadā ROAE bija 9.72%, tas nozīmē, ka banka ieguva apmēram 10 centus uz katru ieguldīto eiro. 2016. gadā rādītājs samazinājās visbūtiskāk, jo samazinājās pārskata gada peļņa. Pastāv viedoklis, ka ROAE optimālais lielums ir 10-20%. Izejot no tā Swedbank šis rādītājs ir zems.

3.6.attēls Swedbank pašu kapitāla rentabilitātes izmaiņas laika posmā no 2012. līdz 2016. gadam, (%)

ROAA rādītājs tiek aprēķināts kā peļņas pēc nodokļu nomaksas attiecība pret komercbankas vidējiem aktīviem.

3.7. tabula

Swedbank izejas dati aktīvu rentabilitātes jeb ROAA rādītāja aprēķinam 2012. – 2016.gadā, tūkst. EUR¹⁰⁴

	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pārskata gada peļņa	92896	130636	115898	112846	106952	-
Aktīvi	5264051	5427645	5092213	5071212	4819973	4797685
Vidējie aktīvi	5345848	5259929	5081713	4945592	4808829	-

ROAA rādītāja aprēķins:

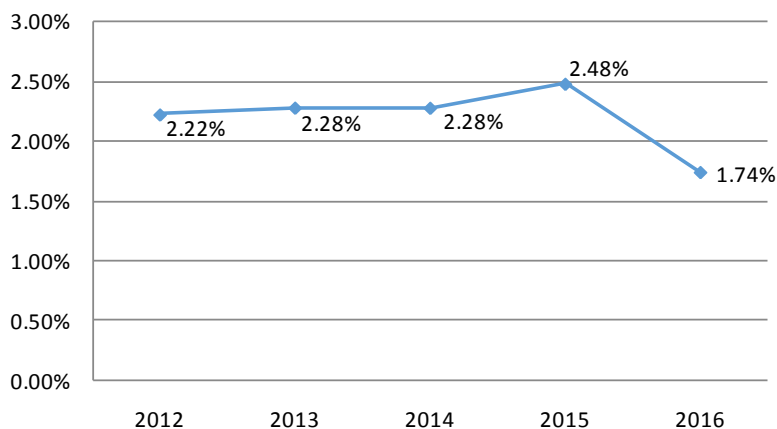
$$ROAA(2012. g.) = \frac{106952}{4808829} \times 100\% = 2.22\%$$

$$ROAA(2013. g.) = \frac{112846}{4945592} \times 100\% = 2.28\%$$

$$ROAA(2014. g.) = \frac{115898}{5081713} \times 100\% = 2.28\%$$

$$ROAA(2015. g.) = \frac{130636}{5259929} \times 100\% = 2.48\%$$

$$ROAA(2016. g.) = \frac{92896}{5345848} \times 100\% = 1.74\%$$

3.7.attēls Swedbank aktīvu rentabilitātes izmaiņas laika posmā no 2012. līdz 2016. gadam, (%)

¹⁰⁴ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

Pēc aprēķinātiem datiem darba autore secina, ka aktīvu rentabilitātei laika posmā no 2012. gada līdz 2016. gadam būtisku izmaiņu nebija un rādītājs bija stabils robežās 2.3%. Tas nozīmē, ka banka ieguva apmēram 2 centus uz katru aktīvos ieguldīto eiro. 2016. gada rādītājs krietni samazinājās. Samazinājums skaidrojams ar to, ka 2016. gadā Swedbank bankai ievērojami samazinājās peļņa par 37740 tūkst. EUR. ROAA radītāja samazinājums ir negatīvs signāls, kas norāda uz aktīvu neefektīvu izmantošanu.

3.8. tabula

**Swedbank izejas dati kapitāla multiplikatora jeb K_3 rādītāja aprēķinam 2012. – 2016.gadā,
tūkst. EUR¹⁰⁵**

	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Aktīvi	5264051	5427645	5092213	5071212	4819973	4797685
Vidējie aktīvi	5345848	5259929	5081713	4945592	4808829	-
Pašu kapitāls	715606	1195117	1137042	1021160	908314	801363
Vidējais pašu kapitāls	955362	1166080	1079101	964737	854839	-

K_3 rādītāja aprēķins:

$$K_3(2012. g.) = \frac{4808829}{854839} = 5.63\%$$

$$K_3(2013. g.) = \frac{4945592}{964737} = 5.13\%$$

$$K_3(2014. g.) = \frac{5081713}{1079101} = 4.71\%$$

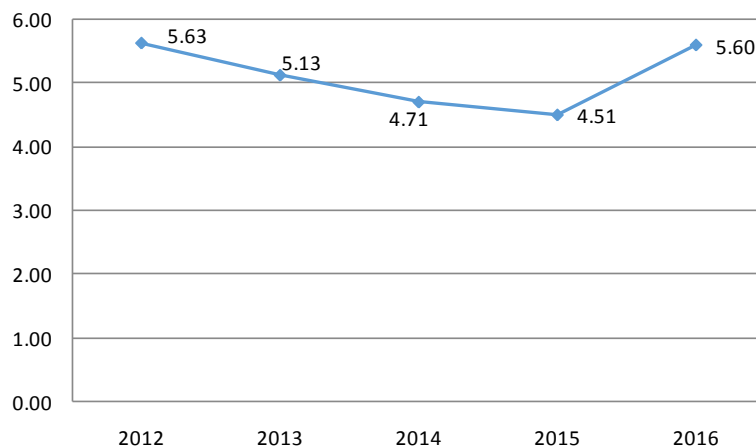
$$K_3(2015. g.) = \frac{5259929}{1166080} = 4.51\%$$

$$K_3(2016. g.) = \frac{5345848}{955362} = 5.60\%$$

Laika posmā no 2012. gada līdz 2015. gadam kapitāla multiplikatoram bija tendence samazināties. Tas nozīmē, ka šajā posmā banka cenšas piesaistīt vairāk akcionāru līdzekļus, lai samazinātu bankrotēšanas risku. 2016. Rādītājs pieaugam, jo krietni samazinājās bankas pašu kapitāls. Tas ir saistīts ar to, ka banka ir saņēmusi atļauju no uzraudzības iestādēm, lai samazinātu

¹⁰⁵ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

akciju kapitālu. Tas tika veikts lai optimizētu bankas kapitālu, un uzlabot kapitāla pietiekamības rādītāju. Kā arī tika izmaksātas dividendes lielā apmērā.

3.8.attēls Swedbank kapitāla multiplikatora jeb k₃ rādītāja izmaiņas laika posmā no 2012. līdz 2016. gadam

Peļņas maržas rādītājs jeb k₄ tiek rēķināts kā pārskata gada peļņas pēc nodokļu nomaksas attiecība pret bankas darbības ienākumiem, kuros iekļauj procentu ienākumus, komisijas naudas ienākumus, tīro peļņu un zaudējumus no instrumentiem, kas novērtēti patiesajā vērtībā un pārējos ienākumus.

3.9. tabula

Swedbank izejas dati peļņas maržas jeb k₄ rādītāja aprēķinam 2012. – 2016.gadā, tūkst. EUR¹⁰⁶

	2016	2015	2014	2013	2012
Pārskata gada peļņa	92896	130636	115898	112846	106952
Procentu ienākumi	119480	116277	126814	137371	155639
Komisijas naudas ienākumi	84503	85093	81612	82764	75435
Tīrā peļņa un zaudējumi no instrumentiem, kas novērtēti patiesajā vērtībā	8650	10270	11041	26391	24237
Pārējie ienākumi	5589	3782	10575	8300	7958
Darbības ienākumi kopā	218222	215422	230042	254826	263270

K₄ rādītāja aprēķins:

¹⁰⁶ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

$$K_4(2012. g.) = \frac{106952}{263270} \times 100\% = 40.62\%$$

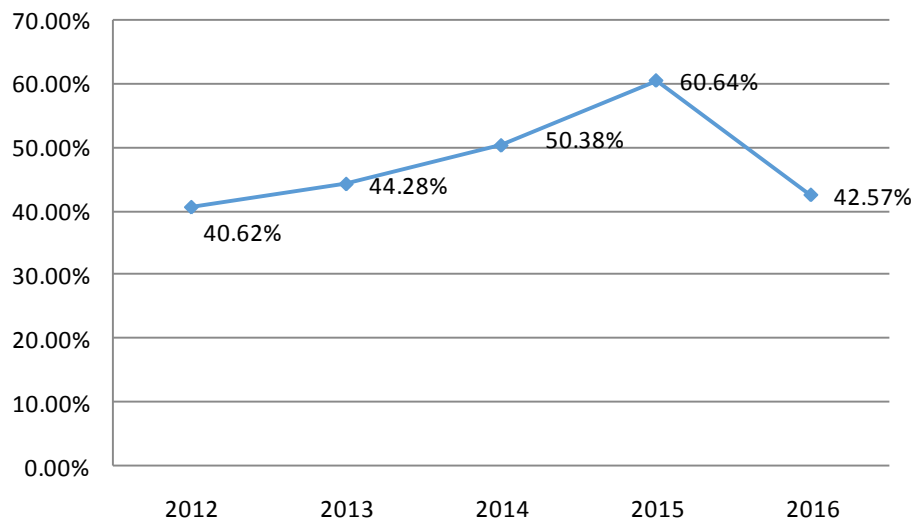
$$K_4(2013. g.) = \frac{112846}{254826} \times 100\% = 44.28\%$$

$$K_4(2014. g.) = \frac{115898}{230042} \times 100\% = 50.38\%$$

$$K_4(2015. g.) = \frac{130636}{215422} \times 100\% = 60.64\%$$

$$K_4(2016. g.) = \frac{92896}{218222} \times 100\% = 42.57\%$$

Peļņas maržas rādītājs raksturo bankas pelnītspēju un darbības efektivitāti. Pēc 3.9. attēlā aprēķinātiem datiem var secināt, ka periodā no 2012. gada līdz 2015. gadam rādītājam bija pozitīva tendence, kas norāda uz bankas drošības palielināšanos. Taču 2016. gada rādītājs krietni samazinājās salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu par 18 procentu punktiem. Tas ir skaidrojams ar to, ka gan darbības ienākumi saruka, gan pārskata gada peļņa samazinājās.

3.9.attēls Swedbank peļņas maržas rādītāja izmaiņas laika posmā no 2012. līdz 2016. gadam, (%)

Aktīvu izmantošanas jeb k_5 rādītājs tiek rēķināt līdzīgi kā peļņas maržas rādītājs. Vidējie aktīvi tiek attiecināti pret darbības ienākumiem.

3.10. tabula

Swedbank izejas dati aktīvu izmantošanas jeb k_5 rādītāja aprēķinam 2012. – 2016.gadā, tūkst. EUR¹⁰⁷

	2016	2015	2014	2013	2012
Aktīvi	5264051	5427645	5092213	5071212	4819973
Vidējie aktīvi	5345848	5259929	5081713	4945592	4808829
Procentu ienākumi	119480	116277	126814	137371	155639
Komisijas naudas ienākumi	84503	85093	81612	82764	75435
Tīrā peļņa un zaudējumi no instrumentiem, kas novērtēti patiesajā vērtībā	8650	10270	11041	26391	24237
Pārējie ienākumi	5589	3782	10575	8300	7958
Darbības ienākumi kopā	218222	215422	230042	254826	263270

K_5 rādītāja aprēķins:

$$K_5(2012. g.) = \frac{4808829}{263270} \times 100\% = 5.47\%$$

$$K_5(2013. g.) = \frac{4945592}{254826} \times 100\% = 5.15\%$$

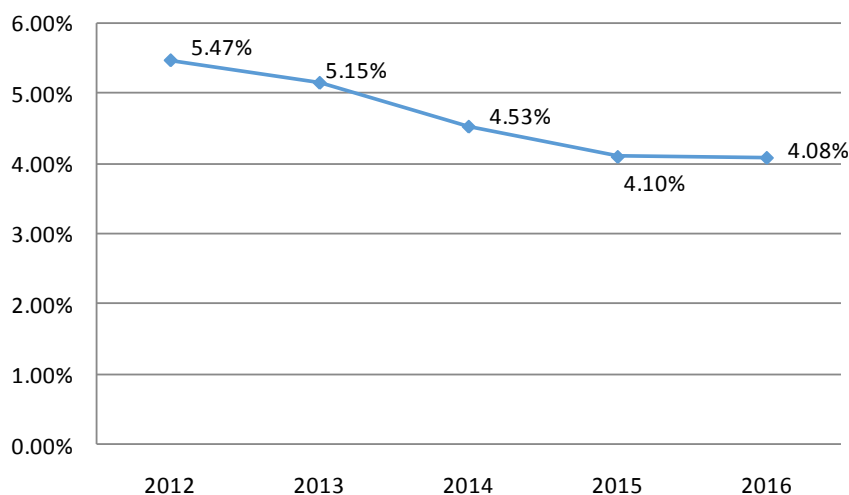
$$K_5(2014. g.) = \frac{5081713}{230042} \times 100\% = 4.53\%$$

$$K_5(2015. g.) = \frac{5259929}{215422} \times 100\% = 4.10\%$$

$$K_5(2016. g.) = \frac{5264051}{218222} \times 100\% = 4.08\%$$

Pēc aprēķinātiem datiem darba autore secina, ka piecu gadu laikā rādītāja tendence ir lejupslīdoša. Tas ir saistīts ar to, ka aktīvu apjomam palielinoties, samazinās darbības ienākumi, tas ir, procentu ienākumi un tīra peļņa un zaudējumi no instrumentiem, kas novērtēti patiesajā vērtībā. Rādītāja samazināšanos liecina par bankas portfeļa pārvaldīšanas efektivitātes un ienesīguma samazinājumu. Tomēr izvietojot naudu mazāk pelnošos instrumentos banka pasargā sevi no riska.

¹⁰⁷ Autore izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

3.10attēls Swedbank aktīvu izmantošanas rādītāja izmaiņas laika posmā no 2012. līdz 2016. gadam, (%)

Dividenžu rādītājs jeb k_6 tiek rēķināts kā izmaksāto dividenžu summu attiecība pret pārskata gada peļņu.

3.11. tabula

Swedbank izejas dati dividenžu rādītāja aprēķinam 2012. – 2016.gadā, tūkst. EUR¹⁰⁸

	2016	2015	2014	2013	2012
Izmaksātas dividendes	(202700)	(69600)	-	-	-
Pārskata gada peļņa	92896	130636	115898	112846	106952

K_4 rādītāja aprēķins:

$$K_6(2015. g.) = \frac{69600}{130636} \times 100\% = 53.28\%$$

$$K_6(2016. g.) = \frac{202700}{92896} \times 100\% = 218.20\%$$

Informācija par izmaksātam dividendēm tika iekļautā tikai 2015. un 2016. gadu finanšu pārskatos. Kopš 2014. gada saskaņā ar bankas dividenžu politiku tiek piemērota 60% izmaksa. 2015. gadā tā bija 53% apmērā. Bet 2016. gadā banka izmaksāja dividendes 202.7 milj. EUR apjomā (60% izmaksa no konsolidētās peļņas par 2015.gadu (EUR 72.5 milj.) un papildu dividenžu izmaksa EUR 130.2 milj. apjomā).

¹⁰⁸ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

3.3. A/S Swedbank kapitāla pietiekamības rādītāja analīze 2012. – 2016.gadā

Swedbank iekšēja kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa mērķis nodrošināt, ka Swedbank ir pietiekami kapitalizēta, lai segtu tās riskus, veiktu un attīstītu savu saimniecisko darbību. Tādējādi iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesā tiek ņemti vērā visi Swedbank darbībai piemītošie būtiskie riski. Pie tiem attiecās: kredītrisks, likviditātes risks, tirgus risks, operacionālais risks un citi.

Kapitāla pietiekamības noteikumos noteikto minimālo kapitālu varētu interpretēt kā likumdevēju uzskatu par to, cik daudz kapitāla kredītiestādei ir nepieciešams atkarībā no riska, ko tā uzņēmusies. Saskaņā ar kapitāla pietiekamības noteikumiem, pašu kapitālam jābūt vismaz tik lielam, lai nosegtu kredītriska, tirgus riska un operacionālā riska kapitāla prasību. Līdz ar to pašu kapitāla attiecībai pret kapitāla prasību vienmēr jābūt virs 1.0. Noteikumus piemēro gan bankām individuāli, gan konsolidācijas grupām.

Kapitāla pietiekamības aprēķinam tiek izmantoti dati no gada pārskatiem, kuri tiek apkopoti 3.12. tab.

3.12. tabula

**Swedbank izejas dati kapitāla pietiekamības rādītāja aprēķinam 2012. – 2016.gadā,
tūkst. EUR¹⁰⁹**

	2016	2015	2014	2013	2012
Pirmā līmeņa kapitāls, kopā	596020	1034960	991232	889365	798819
Otrā līmeņa kapitāls, kopā	-	-	-	-	-
Pašu kapitāls, kopā	596020	1034960	991232	889365	798819
Kredītriska kapitāla prasība, kopā	179194	184567	209106	229815	258577
Tirgus risku kapitāla prasība, kopā	273	563	415	2933	5195
Operacionālā riska kapitāla prasība, kopā	25774	25562	24466	21840	24229
Kapitāla prasība kopā	205241	210692	233988	254587	288001

¹⁰⁹ Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem

Swedbank kapitāla pietiekamības rādītāja aprēķins 2012. – 2016.gadā, tūkst. EUR¹¹⁰

	2016	2015	2014	2013	2012
Kapitāla pietiekamības rādītājs	23.22%	39.28%	33.88%	27.95%	22.19%

Piecu gadu laikā Swedbank būtiski pārsniedz noteikto kapitāla pietiekamības prasību, kas ir 8%. Kopēja pašu kapitāla tendence ir svārstīga. Bet sākot ar 2015. gadu kapitāla pietiekamības rādītājs būtiski samazinājās par 16 procentu punktiem. Tas ir saistīts ar to, ka banka veic speciālus kapitāla samazināšanas pasākumus. 2015. gadā banka ir saņēmusi atļauju no Eiropas Centrālās bankas veikt vienreizēju pasākumu pārsnieguma kapitāla samazināšanai. 2016. gadā banka no uzraudzības iestādēm ir saņēmusi atļauju samazināt akciju kapitālu. Tātad 2016. gadā rādītāja samazinājums saistīts ar bāzes kapitāla samazināšanos, kas ir izskaidrojama gan ar dividenžu izmaksu, gan ar iemaksātā kapitāla samazināšanu. 2016. gadā FKTK lēmuma bankai tika noteikta minimāla prasība attiecībā uz pirmā līmeņa pamata kapitāla pietiekamības rādītājam noteicot prasību – 9% apmērā, un kopējam kapitāla pietiekamības rādītājam – 12.5% apmērā. Tādejādi koeficients joprojām ir līmenī, kas pārsniedz kopējās normatīvās prasības. Tomēr uzraudzības pārbaudes un novērtējuma procesā (SREP) Swedbank Latvijā konsolidācijas grupa tika atzīta par pietiekami kapitalizētu un spējīgu arī turpmāk izpildīt normatīvās kapitāla prasības.

¹¹⁰ *Autores izveidots balstoties uz Swedbank 2012. – 2016.gada finanšu pārskatiem*

SECINĀJUMI

1. Bankas atrodas pasaules finanšu sistēmas centrā. Tā finansiāla stabilitāte, kas tiek novērtēta ar finanšu analīzes palīdzību, ir svarīga kā atsevišķām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, tā arī ietekmē valsts ekonomikas stāvokli kopumā.
2. Lai novērtētu komercbankas finansiālo stāvokli, izmanto vairākās finanšu analīzes metodes, kurus bakalaura darba autore minējusi 1. nodaļā (piemēram, pārskatu horizontālā un vertikālā analīze, finanšu rādītāju analīze u.c.)
3. Viens no spēcīgākajiem, informatīvākajiem un kompleksākajiem līdzekļiem komercbanku novērtēšanas jomā, kas ir pieejams arī lietotājiem, ir reitinga sistēmas.
4. Swedbank ir ar laiku pārbaudītā, un uzticamā banka ar garo vēsturi. Swedbank ir liels uzņēmums, jo tam ir plašs filiāļu tīkls dažādās pasaules valstīs, it īpaši Baltijā.
5. Swedbank piedāvā saviem klientiem plašu pakalpojumu klāstu, lai īstenotu to vīziju, kas ir sabiedrības attīstības veicināšana.
6. Swedbank ieņem vadošāku pozīciju LR komercbanku sistēmā, apsteidzot visas komercbankas pēc galvenajām pozīcijām- aktīvu, kapitāla un rezervju, izsniegtu kredītu, noguldījumu un peļņas lielums.
7. IZanalizējot bankas aktīvus pēc strukturāli dinamiskas analīzes darba autore secina, ka bankai samazinoties kredītu portfeļa apjomam, tas īpatsvars kopējos aktīvos, būdams liels, lēnām arī samazinās. 2012.gadā sasniedzot 71.51% no kopējiem aktīviem, bet 2016. gadā – 60.59%.
8. IZanalizējot bankas pasīvus pēc strukturāli dinamiskas analīzes darba autore secina, ka saistību struktūrā vislielākais īpatsvars ir klientu noguldījumiem, kuru īpatsvars 5 gadu laikā palielinājās no 64.61% kopējos pasīvos līdz 84.39%. Arī dinamikas ziņā noguldījumi ikgadēji palielinās.
9. IZanalizējot bankas peļņas un zaudējumu aprēķinu pēc strukturāli dinamiskās analīzes darba autore secina, ka kopējo ienākumu struktūrā vislielākais īpatsvars ir procentu ienākumiem. Dinamikas ziņā procentu ieņēmumi ir svārstīgi, tomēr salīdzinājumā ar 2012. gadu tie pieauga.
10. Izdevumu struktūra liels īpatsvars ir gan personāla izdevumiem, gan pārējiem administratīviem izdevumiem. Dinamikas ziņā personāla izdevumi ikgadēji palielinās, bet pārējie administratīvie izdevumi samazinās.

11. Bankas peļņai kopš 2012. gada līdz 2015. gadam bija augošā tendence un tā palielinājās par 12778 tūkst. EUR. Tomēr 2016. gadā peļņa krietni saruka par 29%. Rezultātu pamatā ietekmējusi iepriekš veikto uzkrājumu atbrīvošana mazākos apjomos nekā iepriekš.

12. Pēdējo piecu gadu laikā (2012. gads – 2016. gads) Swedbank ievēro FKTK likviditātes līmeņa prasības (2016. gadā tā bija 47.32%), pārsniedzot 30% minimālo līmeni.

13. Pēc darbā veiktajiem aprēķiniem, autore secina, ka pašu kapitāla rentabilitātes rādītāja (ROAE) dinamika ir negatīva. Pēdējo piecu gadu laikā (2012. gads – 2016. gads) rādītājs samazinājās apmēram par 3 procentu punktiem, un 2016. gadā sasniedza 9.72%. Autore vērtē, ka ROAE rādītājs nav ļoti augsts.

14. Pēc darbā veiktajiem aprēķiniem, autore secina, ka pēdējo piecu gadu laikā (2012. gads – 2016. gads) aktīvu rentabilitātes rādītājs (ROAA) ir samazinājies. 2016. gadā tas sasniedza 1.74%. Autore vērtē, ka šis rādītājs nav augstā līmenī.

15. Swedbank analizējamā periodā ir izpildījusi kapitāla pietiekamības rādītāja prasības, pārsniedzot 8% minimālo līmeni. Kā arī FKTK bankai piemēroto minimālu prasību attiecībā uz kapitāla pietiekamības rādītāju, kas 2015.gadā bija 10.5% un 2016.gadā - 14,5%, banka ievēro. Attiecība uz kapitāla pietiekamības rādītāju Swedbank būtiski pārsniedz vietējā regulatora prasību, līdz ar to tā veica kapitāla samazināšanas pasākumus.

PRIEKŠLIKUMI

Pamatojoties uz izdarītiem secinājumiem, autore izvirza šādus priekšlikumus A/S Swedbank vadībai:

1. Turpināt darbu pie aktīvu diversifikācijas, lai samazinātu koncentrācijas riskus. Autore piedāvā izskatīt jautājumu par līdzekļu investēšanu dažādos finanšu instrumentos.
2. Ņemot vērā izsniegto kredītu skaitu samazināšanu pārskata periodā, izstrādāt speciālas kreditēšanas programmas jauno biznesa iesācējiem un jaunām ģimenēm, piesaistot par garantu finanšu aģentūru Altum.
3. Ņemot vērā, ka 82 % (vidēji analizējamā periodā) no noguldījumiem ir pieprasījuma noguldījumi, kas ir uzskatāmi par nestabilo resursu daļu, pilnveidot termiņnoguldījumu produktus, izskatot jautājumu par procentu celšanu.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. LR *Likums par Latvijas banku*, 19.05.1995 (ar turpmākiem grozījumiem) Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=65544> (skatīts 15.03.2018)
2. LR *Kredītiestāžu likums*, 05.10.1995 (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=37426> (skatīts 15.03.2018)
3. LR *Likums par grāmatvedību*, 14.10.1992 (ar turpmākiem grozījumiem) Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=66460> (skatīts 23.03.2018)
4. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr.199, 28.12.2009. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=203169> (skatīts 09.04.2018)
5. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr.195, 29.11.2016. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/287170-kapitala-un-likviditates-pietiekamibas-novertesanas-procesa-izveides-normativie-noteikumi> (skatīts 09.04.2018)
6. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr.286, 19.12.2013. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/op/2013/252.55> (skatīts 09.04.2018)
7. **Solovjova I.** *Komercbanku sistēmas stabilitātes problēmas. Monogrāfija.* Rīga, SIA „Izglītības soli”, 2009-265 lpp.
8. **Kudinska M.** *Kreditēšana.* Rīga, Latvijas Komercbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2008- 126 lpp.
9. **Kudinska M.** *Komercbanku riski un to atbilstība pašu kapitālam. Monogrāfija.* Rīga, Datorzinību centrs, 2005-296 lpp.
10. **Saksonova S.** *Latvijas komercbanku aktīvi – attīstība, struktūras pārvaldības iespējas.* Rīga, LZA EI, 2003.-225 lpp.
11. **Saksonova S.** *Banku darbība.* Rīga, Latvijas Komercbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006- 197 lpp.
12. **Leonoviča L.** *Banku darbības vērtēšana.* Rīgas Tehniskā universitāte, 2005- 68lpp.
13. **Briede I., Liepiņa R.** *Bankas noguldījumi un aizdevumi, to raksturojums un kontrole.* Rīga, Turības mācību centrs, 1997-71 lpp.
14. **Шеремет А.Д., Щербакова Г.Н.** *Финансовый анализ в коммерческом банке.* Москва:, Финансы и статистика, 2002- 256.lpp.
15. **Rose P., Hudgins S.** *Bank Management & Financial Services.* New York: McGrawHill/Irwin, 7-th ed., 2008- 722 p

16. **Solovjova I.** studiju kursa *Finanšu un banku darbības rādītāji* lekciju prezentācijas.
Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/> (skatīts 01.05.2018)
17. **Saksonova S.** ē-grāmata: *Centrālās bankas mērķi un funkcijas, monetārā politika. Komercbanku sistēmas darbība*. Pieejams: <http://profizgl.lu.lv/> (skatīts 23.03.2018)
18. Latvijas komercbanku asociācijas statistiskie dati. Pieejams:
<http://lka.org.lv/> (skatīts 15.12.2017)
19. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati. Pieejams:
<http://www.fktk.lv/lv/> (skatīts 15.12.2017)
20. Eiropas Savienības Padomes informācija. Pieejams:
<http://www.consilium.europa.eu/lv/policies/banking-union/single-rulebook/capital-requirements/> (skatīts 23.03.2018)
21. Latvijas Bankas publikācijas. Pieejams:
<https://www.bank.lv/> (skatīts 01.05.2018)
22. AS „Swedbank” bankas mājaslapa. Pieejams:
<https://www.swedbank.lv/about?language=LAT> (skatīts 12.05.2018)
23. AS „Swedbank” 2012. gada pārskats
24. AS „Swedbank” 2013. gada pārskats
25. AS „Swedbank” 2014. gada pārskats
26. AS „Swedbank” 2015. gada pārskats
27. AS „Swedbank” 2016. gada pārskats

PIELIKUMI

1.pielikums

Swedbank bilances pārskats no 2011 līdz 2016.gadam (tūkst. EUR)

Aktīvi	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Kase un prasības pret centrālo banku	1445838	1761284	962041	1337081	535774	313130
Valsts parāda vērtspapīri	227375	205315	88135	16483	14835	98101
Prasības pret kredīanstādēm	99364	127992	441120	59229	476107	568463
Aizdevumi klientiem	3189487	3069555	3074067	3278471	3446654	3462553
Parāda vērtspapīri un citi procentus nesošī finanšu instrumenti	142459	101607	347939	208880	165918	158477
Akcijas un līdzdalība citos uzņēmumos	300	230	230	28	-	-
Līdzdalība meitas sabiedrību pamatkapitālā	100803	100803	84019	76324	68945	60758
Atvasinātie finanšu instrumenti	10266	8759	10210	9489	12298	27560
Nemateriālie aktīvi	6246	6699	7256	7818	17	43
Pamatlīdzekļi	13751	14401	15550	17404	16683	16613
Nodokļu aktīvi	-	-	260	-	835	-
Atbilstā nodokļa aktīvi	696	1407	10489	25994	43476	60350
Pārējie aktīvi	21398	22033	41061	26141	28927	20303
Uzkrātie ienākumi un nākamo periodu izdevumi	6068	7560	9836	7870	9503	11335
Kopā aktīvi	5264051	5427645	5092213	5071212	4819973	4797685
Pasīvi	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Saistības						
Saistības pret kredīanstādēm	17014	21050	17730	277976	665871	1532296
Klientu noguldījumi	4442101	4118607	3835308	3705982	3114002	2214912
Atvasinātie finanšu instrumenti	6674	7846	8129	10483	22471	30384
Nodokļu saistības	3735	9450	-	880	3	370
Atbilstā nodokļa saistības	-	-	-	-	-	-
Pārējās saistības	62449	54713	73139	28490	82161	67323
Uzkrātie izdevumi un nākamo periodu ienākumi	15384	20043	19684	24217	24914	23719
Uzkrājumi	1088	819	1181	2024	2235	2316
Kopā saistības	4548445	4232528	3955171	4050052	3911658	3996322
Pašu kapitāls						
Apmaksātais pamatkapitāls	575000	942856	942856	942856	942856	942856
Rezerves	192	192	192	192	192	192
Nesadalītā peļņa	47518	121433	78096	-34734	-34734	-141685
Pārskata gada peļņa	92896	130636	115898	112846	106952	117858
Kopā pašu kapitāls	715606	1195117	1137042	1021160	908314	801363
Kopā pasīvi	5264051	5427645	5092213	5071212	4819973	4797685

Swedbank peļņas un zaudējumu aprēķins no 2011 līdz 2016.gadam (tūkst. EUR)

	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Procentu ienākumi	119480	116277	126814	137371	155639	187553
Procentu izdevumi	-14087	-12339	-20039	-23120	-56811	-81861
Tīrie procentu ienākumi	105393	103938	106775	114251	98828	105692
Komisijas naudas ienākumi	84503	85093	81612	82764	75435	71206
Komisijas naudas izdevumi	-17552	-17915	-17264	-18977	-21562	-21948
Tīrie komisijas naudas ienākumi	66951	67178	64348	63787	53873	49258
Tīrā peļņa un zaudējumi no instrumentiem, kas novērtēti patiesajā vērtībā	8650	10270	11041	26391	24237	19883
Pārējie ienākumi	5589	3782	10575	8300	7958	7306
Ienākumi kopā	186583	185168	192739	212729	184897	182140
Personāla izdevumi	-41170	-39939	-37713	-37592	-36848	-38160
Pārējie administratīvie izdevumi	-31626	-30210	-35071	-45569	-39177	-43551
Administratīvie izdevumi kopā	-72796	-70149	-72784	-83161	-76025	-81711
Nemateriālo aktīvu amortizācija un pamatlīdzekļu nolietojums	-4026	-4308	-4199	-3785	-3238	-4078
Izdevumi kopā	-76822	-74457	-76983	-86946	-79264	-85789
Peļņa pirms vērtības samazināšanās zaudējumiem	109761	110711	115756	125783	105633	96351
Nefinanšu aktīvu vērtības samazinājums	-222	70	-488	-565	-566	-1648
Uzkrājumi nedrošiem parādiem	-194	23466	10844	-751	11518	40740
Ilgtermiņa finanšu aktīvu vērtības palielinājums	-	16783	7695	7379	8187	3707
Pamatdarbības peļņa	109345	151030	133807	131846	124772	139150
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	-16449	-20394	-17909	-19000	-17820	-21292
Pārskata gada peļņa	92896	130636	115898	112847	106952	117858
Pārskata gada citi ienākumi, kas netiek ietverti peļņā vai zaudējumos	-	-	-	-	-	-
Pārskata gada kopējie ienākumi	92896	130636	115898	112847	106952	117858

Swedbank bilances vertikālās analīzes rezultāti no 2012. Līdz 2016.gadam (%)

Aktīvi	Struktūras rādītāji, %				
	2016	2015	2014	2013	2012
Kase un prasības pret centrālo banku	27.47%	32.45%	18.89%	26.37%	11.12%
Valsts parāda vērtspapīri	4.32%	3.78%	1.73%	0.33%	0.31%
Prasības pret kredītiestādēm	1.89%	2.36%	8.66%	1.17%	9.88%
Aizdevumi klientiem	60.59%	56.55%	60.37%	64.65%	71.51%
Parāda vērtspapīri un citi procentus nesošī finanšu instrumenti	2.71%	1.87%	6.83%	4.12%	3.44%
Akcijas un līdzdalība citos uzņēmumos	0.01%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Līdzdalība meitas sabiedrību pamatkapitālā	1.91%	1.86%	1.65%	1.51%	1.43%
Atvasinātie finanšu instrumenti	0.20%	0.16%	0.20%	0.19%	0.26%
Nemateriālie aktīvi	0.12%	0.12%	0.14%	0.15%	0.00%
Pamatlīdzekļi	0.26%	0.27%	0.31%	0.34%	0.35%
Nodokļu aktīvi			0.01%		0.02%
Atliktā nodokļa aktīvi	0.01%	0.03%	0.21%	0.51%	0.90%
Parējie aktīvi	0.41%	0.41%	0.81%	0.52%	0.60%
Uzkrātie ienākumi un nākamo periodu izdevumi	0.12%	0.14%	0.19%	0.16%	0.20%
Kopā aktīvi	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Pasīvi					
Saistības					
Saistības pret kredītiestādēm	0.32%	0.39%	0.35%	5.48%	13.81%
Klientu noguldījumi	84.39%	75.88%	75.32%	73.08%	64.61%
Atvasinātie finanšu instrumenti	0.13%	0.14%	0.16%	0.21%	0.47%
Nodokļu saistības	0.07%	0.17%	-	0.02%	0.00%
Atliktā nodokļa saistības	-	-	-	-	-
Parējās saistības	1.19%	1.01%	1.44%	0.56%	1.70%
Uzkrātie izdevumi un nākamo periodu ienākumi	0.29%	0.37%	0.39%	0.48%	0.52%
Uzkrājumi	0.02%	0.02%	0.02%	0.04%	0.05%
Kopā saistības	86.41%	77.98%	77.67%	79.86%	81.16%
Pašu kapitāls					
Apmaksātais pamatkapitāls	10.92%	17.37%	18.52%	18.59%	19.56%
Rezerves	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Nesadalītā peļņa	0.90%	2.24%	1.53%	-0.68%	-0.72%
Pārskata gada peļņa	1.76%	2.41%	2.28%	2.23%	2.22%
Kopā pašu kapitāls	13.59%	22.02%	22.33%	20.14%	18.84%
Kopā pasīvi	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

4.pielikums

Swedbank bilances aktīva horizontālās analīzes rezultāti no 2012 līdz 2016.gadam (tūkst. EUR un %)

Aktīvi	2016		2015		2014		2013		2012	
	absolūtas izmaiņas EUR	relatīvas izmaiņas %	absolūtas izmaiņas EUR	relatīvas izmaiņas %	absolūtas izmaiņas EUR	relatīvas izmaiņas %	absolūtas izmaiņas EUR	relatīvas izmaiņas %	absolūtas izmaiņas EUR	relatīvas izmaiņas %
Kase un prasības pret centrālo banku	-315446	-17.91%	799243	83.08%	-375040	-28.05%	801307	149.56%	222644	71.10%
Valsts parāda vērtspapīri	22060	10.74%	117180	132.96%	71652	434.70%	1648	11.11%	-83266	-84.88%
Prasības pret kredītiestādēm	-28628	-22.37%	-313128	-70.98%	381891	644.77%	-416878	-87.56%	-92356	-16.25%
Aizdevumi klientiem	119932	3.91%	-4512	-0.15%	-204404	-6.23%	-168183	-4.88%	-15899	-0.46%
Parāda vērtspapīri un citi procentus nesošī finanšu instrumenti	40852	40.21%	-246332	-70.80%	139059	66.57%	42962	25.89%	7442	4.70%
Akcijas un līdzdalība citos uzņēmumos	70	30.43%	0	0.00%	202	721.43%	-	-	-	-
Līdzdalība meitas sabiedrību pamatkapitālā	0	0.00%	16784	19.98%	7695	10.08%	7379	10.70%	8187	13.48%
Atvasinātie finanšu instrumenti	1507	17.21%	-1451	-14.21%	721	7.60%	-2809	-22.84%	-15262	-55.38%
Nemateriālie aktīvi	-453	-6.76%	-557	-7.68%	-562	-7.19%	7801	45687.68%	-26	-60.00%
Pamatlīdzekļi	-650	-4.51%	-1149	-7.39%	-1854	-10.65%	721	4.32%	70	0.42%
Nodokļu aktīvi										
Atlikta nodokļa aktīvi	-711	-50.53%	-9082	-86.59%	-15505	-59.65%	-17482	-40.21%	-16874	-27.96%
Pārējie aktīvi	-635	-2.88%	-19028	-46.34%	14920	57.08%	-2786	-9.63%	8624	42.48%
Uzkrātie ienākumi un nākamo periodu izdevumi	-1492	-19.74%	-2276	-23.14%	1966	24.98%	-1633	-17.19%	-1831	-16.16%
Kopā aktīvi	-163594	-3.01%	335432	6.59%	21001	0.41%	251239	5.21%	22288	0.46%

5.pielikums

Swedbank bilances pasīva horizontālās analīzes rezultāti no 2012 līdz 2016.gadam (tūkst. EUR un %)

Aktīvi	2016		2015		2014		2013		2012	
	absolūtas izmaiņas EUR	relatīvas izmaiņas %	absolūtas izmaiņas EUR	relatīvas izmaiņas %	absolūtas izmaiņas EUR	relatīvas izmaiņas %	absolūtas izmaiņas EUR	relatīvas izmaiņas %	absolūtas izmaiņas EUR	relatīvas izmaiņas %
Saistības										
Saistības pret kredītiestādēm	-4036	-19.17%	3320	18.73%	-260246	-93.62%	-387895	-58.25%	-866425	-56.54%
Klientu noguldījumi	323494	7.85%	283299	7.39%	129326	3.49%	591980	19.01%	899090	40.59%
Atvasinātie finanšu instrumenti	-1172	-14.94%	-283	-3.48%	-2354	-22.46%	-11988	-53.35%	-7913	-26.04%
Nodokļu saistības	-5715	-60.48%	-	-	-	-	877	30823.38%	-367	-99.23%
Atliktā nodokļa saistības	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pārejas saistības	7736	14.14%	-18426	-25.19%	44649	156.72%	-53671	-65.32%	14838	22.04%
Uzkrātie izdevumi un nākamā periodu ienākumi	-4659	-23.25%	359	1.82%	-4533	-18.72%	-697	-2.80%	1195	5.04%
Uzkrājumi	269	32.84%	-362	-30.65%	-843	-41.65%	-211	-9.45%	-81	-3.50%
Kopā saistības	315917	7.46%	277357	7.01%	-94881	-2.34%	138394	3.54%	-84664	-2.12%
Pašu kapitāls										
Apmaksātais pamatkapitāls	-367856	-39.02%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%
Rezerves	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	-0.05%	0	0.00%
Nesadalītā peļņa	-73915	-60.87%	43337	55.49%	112830	-324.84%	0	0.00%	106952	-75.49%
Pārskata gada peļņa	-37740	-28.89%	14738	12.72%	3052	2.70%	5894	5.51%	-10906	-9.25%
Kopā pašu kapitāls	-479511	-40.12%	58075	5.11%	115882	11.35%	112846	12.42%	106952	13.35%
Kopā pasīvi	-163594	-3.01%	335432	6.59%	21001	0.41%	251239	5.21%	22288	0.46%

Bakalaura darbs „A/S Swedbank finanšu stāvokļa analīze” izstrādāts LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātē

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Milana Demjanova __. __. 2018.

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: Dr.ekon., asoc. prof. Irina Solovjova

_____. __. __. 2018.

Recenzents: Dr.ekon., asoc. prof. Marina Kudinska

Darbs iesniegts Studiju centrā __. __. 2018.

Dekāna pilnvarotā persona:

Metodiķe Zanda Nilendere _____

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

___. __. 2018. Nr. ____.

Komisijas sekretāre: Līga Leitāne / _____ /